Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Cullītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (techniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 37 (44)

Otrdien, 1947. g. 20. maijā

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgermeister - Landmann - Pl. 7, t 93 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don. Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 4000

Kampaņa par DP ielaišanu ASV

IRO STATŪTUS PARAKSTĪJUŠAS 16 VALSTIS

ASV sabiedriskā domā pēdējā laikā arvien izskan balsis par drīzu un labvēlīgu DP problēmas atrisināšanu. Politiķi, dažādas organizācijas un prese uzsver nepieciešamību visātrākā veidā panākt sekmīgu IRO darba sākšanu, tai pašā laikā rodot pietiekami plašas iespējas DP nometināšanai uz jaunu dzīvi. Visus līdzšinējos projektus par bēgļu uzņemšanu ASV apmēru un tempa ziņā pārsniedz laikraksta „New York Herald Tribune" plāns — uz neizmantoto imigrācijas kvotu rēķina uzņemt tuvāko divu gadu laikā 400.000 pārvietoto personu.

Trijos ievadrakstos „New York Herald Tribune" iztirzā DP problēmas rašanos un iespējamam atrisinājumam ierosina konkrētu plānu. No 8 miljoniem dažādu tautību „darba vergu", kurus kara laikā pārvietoja darbam uz Vāciju, mazākā daļa gan ieradusies brīvprātīgi, bet tomēr zem lielāka vai mazāka dažāda veida spiediena. No tiem visiem tagad atlicis vēl apmēram miljons, pa lielākai daļai pagaidu nometnēs Vācijā. Tie ir poļi, igauņi, lietuvji, latvieši, dienvidslavi un krievi, kas bīstas no reliģiskas vai politiskas vajāšanas, ja atgrieztos dzimtenē. Tiem pievienojies ceturtdaļmiljons židu.

Sen jau būtu bijis laiks, saka laikraksts, — darīt ko mērķtiecīgu un reālu, lai beigtu šo nacistu tirannijas upuru ciešanas. ASV dibināti liegušies tos piespiedu kārtā dzīt atpakaļ turp, kur tiem viņiem bailes, tomēr nav arī spējuši sagādāt nevainīgajiem jaunas mājas, pārāk stūrgalvīgi ievērojot savus būtībā veselīgos imigrācijas likumus, kas tomēr nav paredzējuši šādu izņēmuma apstākļu iestāšanos, kādi ir tagad.

Laikraksta priekšlikumi ir sekojoši. Vispirms senātā jau pieņemtais likums par ASV piedalīšanos IRO steidzamības kārtā jāizlemj arī Tautas pārstāvju namā, ieskaitot vajadzīgo līdzekļu atvēlēšanu organizācijas darbam. Otrkārt, nākošos divos gados ASV jāielaiž bez tautību izšķirības 400.000 DP, izmantojot kara laikā neizlietotās ieceļošanas kvotes, kā arī atbalstīt 100.000 židu ielaišanu Palestīnā, kas būs grūti, ja arī šinī ziņā ASV neuzņemsies savu daļu pienākumu.

Visu Eiropas DP „nerepatriējamo kodolu" laikraksts vērtē uz 850.000. Ielaižot 100.000 židu Palestīnā, atliktu vēl 750.000, to vidū ap 125.000 židu, kas būtu nometināmi citur. Ja ASV īpašā izņēmuma kārtā uzņemtu 400.000 personu, tās dibināti varētu ieteikt pārējo 350.000 personu sadalīšanu pēc kvotu sistēmas pa citām valstīm.

„Herald Tribune" uzsver, ka neprasa grozīt pašu ASV imigrācijas likumu, bet vienīgi taisīt pašreizējos apstākļos nepieciešamu izņēmumu. Tāpat laikraksts noraida parastos iebildumus, ka DP apgrūtinās ASV darba tirgu un pavairos dzīvokļu krizi, jo iebraucēju tuvinieki, draugi un organizācijas uzņemšoties gādību par to, lai tie nekļūtu sabiedrībai par nastu.

ASV Pilsoņu komiteja DP jautājumiem arī ieteikusi uzņemt 400.000 DP, bet tikai pa 100.000 gadā. „Herald Tribune" ieteic šo procesu paātrināt, jo DP ir bez mājām jau divus gadus un nedomā, ka pasaulei būtu morāliskas tiesības likt tiem vēl gaidīt. Ja šo procesu paveiktu ātrāk, arī IRO uzturētājām nācijām izdevumi būtu mazāki, bet ASV uzņemamo ieceļotāju skaits galu galā paliktu tas pats. „Tātad," raksta „New York Herald Tribune", „mēs steidzinām kongresu pieņemt vajadzīgo likumu, lai ASV varētu uzņemt nākošos divos gados pa 200.000 bēgļu un tā darīt savu daļu šīs nelaimīgās situācijas godīgai un cilvēcīgai atrisināšanai."

Trešā ievadrakstā, kas veltīts DP atbalstīšanas kampaņai, „New York Herald Tribune" apsveic prezidenta Trumena paskaidrojumu, ka viņš neapmierināts ar līdz šim darīto Eiropas bēgļu ielaišanā ASV, kā arī ārlietu ministrijas valstssekretāra Hildringa pieteikto iesniegumu prezidentam, kur būs minēti konkrēti skaitļi bēgļu uzņemšanai. Runājot par IRO veidošanos, laikraksts atzīst, ka ASV paredzētais maksājums IRO budžetā — 73,5 miljoni dolaru, kas būtu ap 45 proc., esot taisnīgs. Ja kongress šo iemaksu apstiprinātu, citas nācijas atkal vieglāk sekotu šim piemēram. Tiem, kuru domāšana ļoti saimnieciska, laikraksts atgādina, ka, amerikāņu armijai turpinot DP nometņu apgādi, tas ASV izmaksātu 180 miljonu dolaru. Ja priekšlikumus realizētu, tad pēc diviem gadiem vairs nebūtu nekādas vajadzības pēc IRO.

Laikraksts „St. Louis Post Dispatch" raksta, ka gadījumā, ja ASV rādītu labu paraugu, citas valstis būšot spiestas tam sekot, un krītot dažu kongresa deputātu stūrgalvību, kas pretojas DP ielaišanai.

IRO statūtus kā sešpadsmitā valsts vēl parakstījusi arī Austrālija. Pēc Islandes un Austrālijas pievienošanās IRO šo 16 valstu paredzētās iemaksas jau pārsniedz darbības sākšanai nepieciešamos 75 proc. no budžeta. Abas šīs valstis statūtus pieņēmušas bez ierobežojumiem, tāpat kā Anglija, Jaunzēlande un Ķīna. ASV, Francija, Ķīna, Kanāda, Beļģija, Norvēģija un Holande paziņojušas, ka ar mieru iemaksāt avansus organizācijas kārtējiem izdevumiem.

Beļģijas valdības pārstāvis Frankfurtē Franks Vinks izteicies, ka lēmums par 8000 beļģu kalnrūpniecībā nodarbināto vācu kara gūstekņu atlaišanu līdz maija beigām spiežot beļģu valdību paātrināt DP strādnieku rekrutēšanas programmu. Beļģijas ieceļošanas plāns paredz 65.000—70.000 kalnraču rekrutēšanu līdz gada beigām, lai līdz nākošā gada vidum sasniegtu pirmskara produkciju. Pēc tam varēšot būt runa arī par citu arodu ieceļotāju uzņemšanu.

Itālija panākusi vienošanos ar Starpvaldību bēgļu komiteju, ar nolūku paātrināt Itālijā dzīvojošo DP repatriāciju vai emigrāciju. To skaitu vērtē uz 150.000—250.000 personu. Saskaņā ar vienošanos minētā komiteja pārņem gādību par 12.000 bēgļiem, kas pašreiz ir sabiedroto armiju pārraudzībā. Sākot darbu IRO tā pārņems ap 30.000 bēgļu, ko tagad apgādā UNRRA.

Kanādas Ontario provinces ministru prezidents ieradies Londonā, lai ar angļu valdību pārrunātu iespējas ievest Kanādā angļu laukstrādniekus. Pirmā Eiropas DP izceļotāju grupa, 861 persona no nometnēm Vācijā, ieradusies Riodežaneirā, lai sāktu jaunu dzīvi Dienvidamerikā. Brazīlijā gaida ierodamies lielu skaitu itāļu techniķu, kas palīdzēšot ūdens spēkstaciju izbūvē.

NYHT, DENA, BBC

Eslingenas daiļamatnieku darbi ceļā uz Vašingtonu

ASV senātori izteikuši vēlēšanos tiešā referējumā iepazīties ar DP dzīves un darba apstākļu raksturojumu. Šai sakarā no amerikāņu armijas galvenā štāba Frankfurtē uz ASV aicināts virsnieks, kura pārraudzībā atrodas amerikāņu joslas DP nometnes. Viņš uz Vašingtonu līdzi ņems arī vairākus DP darinātus priekšmetus, kas raksturo viņu darbu un spējas. Virtembergas-Badenes apgabala latviešu komiteja un Eslingenas kolonijas valde priekšmetu iegādei atvēlējusi kopā ap RM 1000.—. Iegādātos latviešu daiļamatnieku darbus dāvinās ASV senatam vai publikai. Priekšmetiem pievienos pagatavotāja vārdu, nometnes nosaukumu un īsu etnografisku apskatu.

No Eslingenas latviešu kolonijas uz DP darba skatēm Londonā, Vašingtonā un Ņujorkā nosūtīti tautiskie šķīvji, sviesta cibiņa, alus kausi, gredzeni, rokas sprādzes, ādas cigarešu etvijas un kabatas portfeļi ar latviskiem ornamentiem. Arī šīs trīs izstādes sniegs plašākām aprindām pareizu ieskatu — DP spēj un prot strādāt.

H. M.

Ziņas par jauniem ASV kreditiem Francijai

Parīzes laikraksts „Liberation" apgalvo, ka no ticamiem avotiem ieguvis ziņu, ka ASV gatavojot jaunus „milzīgus" aizdevumus Francijai. Pirmā daļa no šiem kreditiem pārsniegšot miljardu dolaru. Laikraksts piebilst, ka kreditus došot, ja Francija izpildīšot šādus priekšnoteikumus: pirmkārt, ja ASV atļaušot kontrolēt Francijas saimniecības plānus, otrkārt, ja ASV piešķiršot tiesības piedalīties Francijas aizjūru īpašumu izmantošanā, it sevišķi Ziemeļu un Rietumāfrikā, treškārt, ja ASV piešķiršot tiesības iekārtot aviācijas atbalsta punktus franču apgabalos, pie kam atbalsta punktus drīkstētu izmantot arī paši franči. Laikraksts apgalvo, ka ASV ārlietu ministrija esot pārrunājusi šīs iespējas ne vien ar Francijas ārlietu ministriju, bet arī ar ģenerāli Degolu. Atbildību par šo informāciju, protams, jāatstāj franču laikrakstam.

Ģenerālis Degols atkal teicis lielu runu. Šoreiz viņš runājis Bordo un paziņojis, ka Francija zaudēšot savu impēriju, ja pati franču tauta ar vienprātības paraugu nerādīs labu paraugu. Bez tam viņš 60.000 klausītāju priekšā no jauna prasījis grozīt Francijas satversmi, lai panāktu to, ka valsts galva „stāvētu pāri politikai". Francijai vajadzīga stipra valsts. Degols arī pats jautājis un pats atbildējis, kas ir stipra valsts — „Es ar to saprotu to pašu, ko Vašingtona un Maskava saprot, kad runā pašas par sevi." Viņš no jauna nosodījis politiskās partijas, „kas ir kā bērni, ka tiklīdz vētra garām, atkal atgriežas pie savām rotaļām un ķīviņiem."

Parīzes laikraksti, izņemot kreisos, veltīja Degola runai plašus atreferējumus, bet lielākā daļa atturējās no komentāriem, izņemot kreisos, kas pārmeta Degolam diktatoriskas tieksmes.

DENA, NYHT

LATVIEŠU BASKETBOLISTU 4 UZVARAS FRANCIJĀ

10.000 SKATĪTĀJU KLĀTIENĒ LĪBEKAS „RĪGA" PIEVEIC PARĪZES MEISTARVIENĪBU 40:35

Latviešu basketbolisti no jauna pierādījuši savas spējas, panākot sacīkšu turnejā Francijā līdz šim jau četras uzvaras. Iespaidīgu Latvijas sporta propagandu deva sacensība Parīzē, kur 10.000 skatītāju klātienē mūsu vienība pieveica Parīzes meistarus ar 40—35. Daudzi no apmeklētājiem latviešu basketbolistus vēl labi atminējās no sacensībām Parīzē pirms otrā pasaules kara, un laukumā mūsu vienību sveica jūsmīgi aplausi. Pirms cīņas, iepazīstinot skatītājus ar spēlētājiem, skaļrunis vēstīja, ka šoreiz parīziešiem izdevība atkal redzēt tās nācijas vienību, kas savā laikā devusi pirmo Eiropas meistaru, un ka latvieši, kas tagad spiesti dzīvot trimdā, joprojām basketbolā varētu ieņemt redzamu vietu Eiropā.

Uz Franciju Lībekas „Rīga", papildināta ar Hanavas spēlētājiem Štālu un Miezīti un manheimieti Ārenu, aizbrauca visā klusībā maija sākumā. Vienību pavada trenētājs V. Baumanis un laikraksta „Latviešu Ziņas" redaktors Fr. Igals. Francijas basketbolisti tieši pēdējos gados redzami progresējuši un mūsu latviešu vienības jau sen plānoja noorganizēt spēles, lai tā gūtu mērauklu paši savam darbam. Sadarbībā ar mūsu bijušo valstsvienības dalībnieku A. Vanagu, kas dzīvo Strasburgā un ar labām sekmēm spēlē turienes labākā vienībā futbolu, beidzot V. Baumanim izdevās izkārtot sacīkšu turneju Francijā. Ceļā uz Parīzi mūsu basketbolisti uzvarēja vieglas uzvaras Kēlā, Strasburgā un Fonteneblo pret turienes sastādītām vienībām. Latviešu basketbolistu ierašanās Parīzē bija notikums pats par sevi. To pierāda 10.000 skatītāju, kas basketbola sacīkstē arī Parīzē ir rekords. Apmeklētāju saimē bija arī Latvijas sūtnis Francijā Dr. O. Grosvalds un pilnā skaitā vietējā latviešu kolonija.

Latviešu basketbolistiem paredzētas vēl vairākas sacensības citās Francijas pilsētās.

H. M.

Briesmu signāli no Italijas

Italijas valsts prezidents Denikola uzdevis liberālim Frančesko Niti sastādīt jaunu Italijas valdību. Pirms tam valsts prezidents bija apspriedies ar četriem agrākajiem Italijas ministru prezidentiem: Orlando, Niti, Bonomi un Pari. Apspriedē piedalījās arī aizgājušais ministru prezidents Degasperi. Pēc apspriedes viņš paskaidrojis, ka viņam neesot nekādas vēlēšanās vēlreiz uzņemties valdības vadību.

Reutera korespondents ziņo, ka Italijas valdības krize visvairāk ir saimnieciskas dabas. 78 gadus vecais Niti esot pazīstams saimniecības jautājumu lietpratējs.

„New York Herald Tribune" speciālkorespondents piebilst, ka Niti visu mūžu uzskatīts par kreisu politiķi, bet tagad esot jaunas, nelielas partijas galva, kas saucas Nacionālo demokratu ūnija. Partijas kurss esot tikai nedaudz kreisāks par centru un vairāk pa labi nekā sociālistu kurss.

Jautājumu, vai Niti tiešām izdosies valdību izveidot, lielā mērā izšķiršot Degasperi kristīgo demokratu nostāja, kas vēl pilnībā neesot zināma. Pēc UP ziņām, Niti izredzes uz panākumiem esot niecīgas. Līdz šim vienīgi Orlando esot atklāti nostājies par viņa atbalstīšanu. Komūnisti paziņojuši, ka sadarbosies ar Niti tikai tad, ja viņš izstrādāšot viņiem pieņemamu financu politiku, par ko gan esot jāšaubās. Kristīgie demokrati esot nemierā ar Niti antiklerikālo nostāju.

Bijušais ASV ārlietu ministrs Samners Velss speciālrakstā „New York Herald Tribune" apskata Italijas problēmu. Viņš saka, ka demokratija Italijā nopietni apdraudēta. Ja tai nepalīdzēs, tā var cīņu zaudēt. Kristīgo demokratu piekritēju skaits pastāvīgi sarūk. Tās vadītājs Degasperi nav ticis galā ar saimniecību. Kreisie sociālisti Neni vadībā kļuvuši komūnistu gūstekņi. Labā spārna sociālisti, kas nesadarbojas ar Neni, nespēj demokratiju atbalstīt. Komūnistu iespaids strauji pieaudzis. Katrā valdības iestādē darbojoties zināms skaits komūnistu. Grāfs Sforca esot vadījis ārlietu ministriju tikai nomināli. Tās pārvalde faktiski jau sen bijusi ministra vietnieka, komūnista Reales rokās. Tas pats esot citās iestādēs. Komūnistu partija esot vienīgā labi financētā politiskā organizācija Italijā. Tās īpašumā esot slepenie Musolini krājumi, ko ieguvuši italu partizāni. Arī līdzekļus, ko kara laikā ieguvuši dienvidslavu komūnisti, tagad sūtot atpakaļ uz Italiju komūnistu partijas financēšanai. Augsti ierēdņi Italijā apgalvojot, ka lielas summas nākot arī tieši no Maskavas. Lielākajās Italijas pilsētās Dženovā, Milanā, Turinā un Florencē komūnistu galvenajiem štābiem esot arī daudz ieroču, pat tanku un ložmetēju. Valdība esot praktiski bez ieročiem. Ja notiktu sacelšanās, tā nespētu pretoties. Un sacelšanās pašreizējos apstākļos neesot neiespējama. Policijas spēki visvairāk rekrūtēti no bijušiem maziem fašistiem, kas tagad, kā vairums fašistu, pārgājuši komūnistu pusē. Vienīgi karabinjeri būtu valdībai uzticīgi, bet to visā Italijā neesot vairāk kā 65.000. Nesenie notikumi jau rādījuši, ka komūnisti ar ģenerālstreiku var paralizēt visu rūpniecību un satiksmi.

Tālāk Velss raksta, ka kopš ASV paziņojuma, ka tā palīdzēs Grieķijai, „Padomju Savienība strādājusi Italijā virsstundas." Ja Italija kļūtu Maskavas vasaļvalsts, tad arī Grieķijas un Turcijas neatkarībai būtu gals. Franču komūnisti tad pirmo reiz varētu rēķināties ar tiešu kaimiņa atbalstu. Viss Vidusjūras stātus būtu sagrozīts. Ja notikumi Italijā turpināšoties līdzšinējā garā, tad ASV tur sastapšoties ar visnopietnāko problēmu, ko tā piedzīvojusi pēc kara. Bet demokrati nevarot turpināt cīņu pret labi financētajiem komūnistiem, ja nesaņemšot iedarbīgu atbalstu.

Pieprasīdams, lai ASV palīdz Italijas demokratiem, Velss norāda, ka savā laikā Italija eksportējusi 40 proc. savu lauksaimniecības ražojumu uz centrālo Eiropu. Šie tirgi tagad slēgti, Italija vairs nevar apmainīt savas preces pret Vācijas oglēm. Svarīgs postenis Italijas saimniecībā bija arī ienākumi no tūristiem un no kuģniecības. To arī vairs nav. Italijas valsts deficits nākošā gadā būs vismaz pusmiljardu dolaru. Drīzumā beigsies arī UNRRAs atbalsts Italijai.

Velss pārmet ASV kongresam, ka taisni šai brīdī tas samazinājis Eiropas valstīm projektētā aizdevuma summu no 350 uz 200 milj. dolaru. Sarunas par Starptautiskās bankas aizdevumu Italijai stiepjot garumā. Vispār ASV politika pret Italiju kopš 1943. gada, pēc bijušā ārlietu ministra domām, esot bijusi spilgts piemērs sliktai politikai, kas raksturojama ar vārdiem „par maz un par vēlu", bet vēl tomēr neesot par vēlu grozīt šo politiku pret valsti, no kuras likteņa lielā mērā esot atkarīgs visas Eiropas liktenis.

DENA, NYHT

Pārtika Vācijai, ārlietu ministru runas Anglijā un Francijā

Pārtikas stāvoklis Vācijā pastiprinātā mērā nodarbina ASV un Anglijas valstsvīrus. ASV kara ministrs Patersons paziņojis, ka maijā un jūnijā uz Vāciju vedīs 400.000 t pārtikas līdzekļu. BBC ziņo, ka ASV jūlijā izvedīs 1.400.000 t labības. No šī vairuma 446.000 t vedīs uz angļu un amerikāņu okupācijas joslām Vācijā un 29.000 t uz franču joslu. UP ziņo, ka tai pašā laikā uz Franciju izvedīs 150.000 t maisa.

Tai pašā laikā amerikāņu joslas vācu valstu militāro valdību direktori, kā ziņo „New York Herald Tribune", brīdinājuši Bavārijas, Virtembergas-Badenes un Hesenes vācu valdības un arodbiedrību vadītājus nepielaist turpmāk vāciešu streikus un demonstrācijas pret pārtikas stāvokli, jo šāda rīcība „varētu iedarboties kā bumerangs", noskaņojot amerikāņu tautu pret pārtikas sūtīšanu uz Vāciju.

Par Vācijas jautājumu daudz runāts arī Anglijas apakšnama debatēs, kuru ievadījumā Bevins ziņoja par Maskavas konferenci. Viņa ziņojums būtībā saskanēja ar to, ko par konferenci jau pateicis ASV ārlietu ministrs Maršals. Bevins nosauca Vācijas jautājuma izkārtošanu par vissvarīgāko ārpolitikas problēmu un pateica, ka, pēc viņa domām, nākošā ārlietu ministru konference būšot svarīgākais notikums pasaules vēsturē. Bijušais ārlietu ministrs Īdens plašā atbildes runā apsveica apstākli, ka ASV uzņēmusies atbildību par pasaules politiku tādā mērā, kas atbilst viņas spēkam, un uzsvēra, ka lielākais angļu tautas vairākums joprojām vēloties sadarbību ar visām lielvalstīm. Anglijas valdībai kopā ar ASV un, ja vajadzīgs, arī ar Franciju, jāpieņem izšķirīgi lēmumi Vācijas rietumu joslu saimniecības nodrošināšanai.

Divu dienu ārpolitikas debašu noslēgumā Bevins runājis vēlreiz un pieskāries Anglijas politikai Vidējos austrumos. Viņš pateicis, ka Vidējo austrumu politikā Anglijas viedoklis nav mainījies un arī nedrīkst mainīties, ka Anglijai tur jāsaglabā savas intereses kaut vai tikai tādēļ, ka saimnieciskais stāvoklis tur esot svarīgs kā Anglijai, tā turienes valstīm, kas Anglijai draudzīgas. „Es gribētu pateikt," deklarējis Bevins, „ka viņa majestātes valdība nepiekrīt viedoklim, ka mēs būtu beiguši būt lielvalsts, un domām, ka mūsu loma beigusies. Mēs joprojām uzskatām paši sevi par to varu, kam vislielākā nozīme pasaules miera nodrošināšanai un mums joprojām ir sava vēsturiska loma."

Tai pašā laikā Parīzē par Maskavas konferenci un starptautisko sadarbību runājis Bido. Viņš pateicis, ka ar karu neesot ko rēķināties, bet ārlietu ministru konferencei rudenī būšot jāizšķir, kāds būšot miers, ko pasaule iegūs. Esot jautājums, vai ārlietu ministri spēšot vienoties par mieru vienotai pasaulei, vai tie tikšot tikai pie separātiem miera līgumiem. Tas nozīmētu, ka viss miera darbs būtu tikai nepilnīgs darbs. Vēl tomēr pastāvot cerības uz vienošanos, lai gan „laiks kļūst arvien dārgāks."

Bido atteicies sniegt preses pārstāvjiem paskaidrojumus par Francijas politisko kursu tai gadījumā, ja notiktu šķelšanās rietumu un austrumu starpā. Viņš negribot par to runāt tik ilgi, kamēr nelaimīgā šķelšanās neesot notikusi. Francija, kuras nacionālā eksistence pašlaik uz svara kausiem, nekad nevarēšot būt starpnieks starp rietumu un austrumu tautām.

DENA NYHT, NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 37 (44) 1947. g. 20. maijā

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ILŪZIJAS

Kāds dzejnieks reiz sacījis, ka rūgtās īstenības apjēgšana esot nesalīdzināmi vērtīgāka nekā nodošanās ilūzijām. Tomēr kritiskos brīžos vairums cilvēku labprāt pieķeras vienpusīgām ilūzijām un vairās tvert apstākļus reālitātes gaismā. Arī mūsu stāvoklis ir kritisks. Šī kritiskā nenoteiktība pie tam ieilgusi. Jau gadiem ilgi dzīvojam nedrošībā un neziņā par rītdienu. Un varbūt tieši tāpēc mēs visi esam daudz iejūtīgāki visādām ilūzijām. Arī mūsu prese, kurai būtu jāsniedz objektīvas vispusīgas ziņas, bieži šo pienākumu nepilda un, gribēdama vai negribēdama, veicina ilūziju nostiprināšanos.

Vispirms nevajadzētu piemirst, ka mūsu dzimtene un mēs paši esam tikai piliens pasaules problēmu jūrā. Mēs paši, protams, domājam, ka tieši mūsu jautājums ir vissvarīgākais. Mēs zinām, kas mēs esam. Turpretim pavisam cits jautājums, cik daudz pārējā pasaule par mums informēta un cik to mūsu grūtības interesē. Atcerēsimies tikai kaut Spānijas pilsoņu karu, kad Francijā saplūda tūkstošiem spāņu bēgļu. Mēs zinājām toreiz, ka tos ievietoja bēgļu nometnēs, kur tie dzīvoja trūkumā un neziņā, mēs zinājām, ka tie „komūnisti" vai arī „fašisti", bet mēs neko nezinājām par īstenajiem apstākļiem, jo Francijas dienvidi atradās pārāk tālu no Latvijas. Par to palasījāmies avīzēs, paraustījām plecus par pasaules sajukumu un, varbūt, izteicām nožēlu par spāņu sieviešu un bērnu likteņiem. Ko mēs tauku un sviesta zemē Latvijā darījām šo cilvēku labā? Laikam gan neko. Un kas šodien mūsu vidū var pateikt, kas galu galā notika ar šiem bēgļiem? Laikam neviens.

Mēs paši tagad esam līdzīgā stāvoklī. Pa laikam par mums ārzemēs parādās dažādas ziņas. Mums piedēvē dažādus politiskus novirzienus, kas neatbilst īstenībai, mūs nosauc par slaistiem vai arī uzslavē mūsu darba rosību. Tie ir fakti, kas parādās ārzemju presē. Bet no otras puses ļoti problēmatiski, kādā mērā šie apraksti ietekmē lasītājus kaut ko darīt mūsu labā. Ģen. Morgānam neapšaubāmi taisnība, ka pārvietotām personām maz līdzēts ar līdzjūtības un nožēlas apliecinājumiem. Bet ir arī kāds cits tikpat neapgāžams fakts — ārzemju atklātība zina par mums un iemesliem, kāpēc šeit atrodamies, nožēlojami maz, nemaz nerunājot par mūsu stāvokļa izpratni. To apliecina to tautiešu vēstules, kas nesen nokļuvuši ārzemēs.

Mūsu laikraksti labprāt atreferē rakstus par mums, kas ņemti no ārzemju avīzēm. Bieži atreferētas arī vēstules, kas iesūtītas ārzemju laikrakstu redaktoriem.

Ir tiesa, ka ārzemju presē parādās raksti par mūsu jautājumu. Ir arī tiesa, ka ārzemju lasītāji pa reizei iesūta tādas vēstules, kas liecina, ka tie mūsu stāvokli izprot. Bet arī šai lietai ir sava otrā puse. Tā pati demokratiskā prese iespiež arī tādas lasītāju vēstules un tādus apcerējumus, kam pilnīgi pretēja pieeja. Ārzemju lasītājam no šiem pretrunīgajiem rakstiem grūti izlobīt īstenību, ja tas vispār tos izlasa.

Līdzīgu ilūziju rodam ārpolītikas apskatos. Palasot ārzemju ziņas, rodas iespaids, ka starptautiskās pretešķības jau ilgu laiku ļoti saasprindzinājušās. Un patiesi, ir taisnība, ka starptautiskās attiecībās pastāv zināms saspīlējums. Bet domstarpības nav tikai rietumu valstu un Krievijas starpā. Arī ASV un Anglijas starpā pastāv domstarpības Palestīnas jautājumā, ASV un Zviedrija nesaprotas tirdzniecības ierobežošanas jautājumos. Šādu piemēru daudz. Pat tie žurnālisti, kas no pretešķību jūras parasti izmeklē nevienprātību ASV un Krievijas starpā, arvienu piebilst, ka šīm nevienprātībām nebūt nav jānoved un tās arī nenovedīs pie konflikta. Visur arvienu norādīts, ka to nevēlas neviena tauta, neviena valsts. Visur arī nepārprotami pasvītrots uzskats, ka domstarpības iespējams nokārtot.

Protams, izraujot kādu teikumu no kopsakara un to tā atreferējot, kā tas pa laikam notiek, rodas pavisam cits, pie tam aplams uzskats par rakstā izteiktiem ieskatiem.

Mums katram pašam jāveido sava nākotne. Neviens cits šo atbildību nespēj pašreizējā nenoteiktībā un neziņā uzņemties. Mums šī nākotne jāceļ uz reālitātes klints, bet nevis uz ilūziju smiltīm. Mēs jau tā esam pārāk ilgi dzīvojuši uz ilūzijām celtās pagaidu mītnēs.

I. R.

Lielāku rosmi privātā uzņēmībā

DARBA PADOMES ATZINUMI

Minchenē 16. maijā notika darba padomes sēde, kurā pēc LCK darba nozares vadītāja prof. R. Markusa ziņojuma par LCP atzinumiem darba lietās un LCK lēmumiem un nostāju attiecībā uz darba piedāvājumiem dažādās valstīs sēdes dalībnieki noklausījās apgabalu darba daļu ziņojumus par stāvokli un iespējamām darba izredzēm.

Pārskatu par darba sagādi Bavārijas apgabalā un darba vienību organizēšanas gaitu sniedza J. Amtmanis, bet par darba jautājuma stāvokli Virtenbergas — Badenes apgabalā — A. Kalpiņš. Hesenes apgabala darba daļas vadītājs arch. Ozoliņš bija piesūtījis rakstveida pārskatu. Pašreizējās darba iespējas Hesenes apgabalā ir būvdarbos pie Frankfurtes autoceļa (latviešu vadība, var pieteikties amatnieki un strādnieki) un 8th Tracking Company Frankfurtē, kur strādā apm. 70 izskrīnētie. Dzīve barakās. Darbinieki saņem pusdienas un vācu kartītes. Vēl var pieteikties daži amatnieki (galdnieki, elektriķi), strādnieki, kā arī mašīnrakstītājas un kancelejas darbinieki (ar angļu valodas zin.).

Hanavas nometni uzskata par darba nometni un pastāv projekts tanī novietot vēl 1000 strādniekus. Attiecīgās barakas jau uzceltas. Ir paziņots, ka uz Beļģiju var braukt arī izskrīnētie. No tiem pieteikušies 25. Holandes valdības delegācija uzaicinājusi darbā arī vienineikus-strādniekus, amatniekus, māsas un kopējas.

Rakstveida ziņojumu par darba apstākļiem bija piesūtījis arī franču joslas darba daļas vadītājs inž. A. Raudzeps, sīkāk raksturodams turienes apstākļus, kas visumā iezīmējas ar nenoteiktību un neskaidrību. Ziņas, ka franču joslā būtu vajadzīgi 50 mežziņi, 100 mežsargi utt, nav apstiprinājušās. Kopš 30. marta gan sākusi strādāt latviešu mežu izstrādāšanas firma „Dombrovskis" no Augsburgas ar savām ierīcēm, transportu, motorzāģiem utt. Ieskaitot darba vadību un uzraugus, firmā strādā 26 latvieši. Firmai, kā apakšuzņēmējam, ir līgums ar franču firmu „Bois de Savoie" un minētiem 26 latviešiem tādēļ ir citi, labāki darba noteikumi nekā tiem (21 latvietim), kas strādā tieši pie minētās franču firmas. Pēdējie visi ir tikai vienkārši strādnieki, kaut arī viņu vidū ir pat mežziņi. Meža strādniekiem — ienācējiem no citu apriņķa vai joslas ir vajadzīga militārās pārvaldes uzturēšanās atļauja, bet to dabūt ir grūti.

Bez Amatnieku savienības, Eslingenā sākusi darboties arī daiļamatnieku apvienība. Daiļamatniecība neprasa sevišķu fizisku spēku un tur var iesaistīties cilvēki arī ar vājāku veselību. Arī materiālu sagāde pārvarāma, bet darbs dod labu izpeļņu. Daiļamatnieku apvienībai te uzdevums rūpēties par jaunu daiļamatniecības pasākumu atvēršanu un raudzīties, lai daiļamatnieku ražojumi atbilstu labas darba kvalitātes prasībām. Šai nolūkā jāpanāk cieša sadarbība starp amatnieku kopām un nometņu vadību. Darba padome pilnīgi atzina, ka jāpanāk lielāka rosme privātā uzņēmībā, bet orgnizācijām savukārt jāseko, lai ražojumiem būtu atbilstošas cenas. Tautiešiem jāizmanto visas iespējas mācīties arodus. Darbā pie iespējās saistīties latviešu noorganizētos uzņēmumos un pēdējiem savukārt pieņemt latviešu darba spēka piedāvājumu. Nometnēm iespējamo robežās atbalstīt privāto iniciatīvu. Nosodāma dažuviet pastāvošā vēsā nostāja pret privātiem pasākumiem.

Sēdes beigās padome pārrunāja arī jaunatnes pasīvitāti darba jautājumā. Ir bijuši gadījumi, kad arī daļēji darba spējas zaudējušie neparāda pieteikamo nopietnību jaunu arodzināšanu apgūšanā. Ir nometnes, kur tieši viņu labā noorganizēti īpaši kursi, taču dalībnieku skaitā viņu nav bijis. Sēdē izteica domas, ka būtu pielietojami spaidu līdzekļi pret tiem, kas bez dibināma iemesla atsakās no arodu apmācībām.

A. Rudzis

Apspriede Frankfurtē

12. maijā, ko vadīja Starpvaldību bēgļu komitejas joslas direktors Šerks, piedalījās visu Baltijas tautu, ukraiņu, dienvidslavu un citu tautību pārstāvji. Latviešus apspriedē pārstāvēja LCP priekšsēdis A. Valdmanis, LCK vicepriekšsēdis A. Reins un atsevišķo apgabalu pārstāvji. Starpvaldību komitejas joslas direktors apspriedes dalībniekus iepazīstināja ar emigrācijas un izvietošanas apstākļiem darbā atsevišķās valstīs, piem., Beļģijā, Holandē, Brazīlijā, Venecuelā un Kanādā, un paskaidroja, ka plašāka emigrācijas akcija tuvākā nākotnē nav sagaidāma. Pārrunāts arī izskrīnēto stāvoklis un sagaidāma tā kārtošana.

— dzls.

Nometņu dzīve

Spitāles nometni Austrijā, Karintijā, apmeklējis Jorkas archibīskaps un iepazinies ar DP dzīves apstākļiem. Baltiešu DP pārstāvji viņam nodevuši memorandu. Archibīskaps sīki interesējies par baltiešu problēmu un solījies darīt visu iespējamo pēc atgriešanās Londonā.

Bīskaps J. Rancāns, kā informē latvieši Zalcburgā, tuvākā laikā nodomājis apmeklēt Austriju un iepazīties ar latviešu katoļu draudžu dzīvi.

LCK vicepriekšsēdis angļu joslā J. Celms priekšlasījumā Čerčila nometnes tautiešiem Lērtē pasvītroja, ka galvenais ieguvums dodoties darbā uz Angliju ir — tikšana projām no Vācijas, kur saimnieciskie apstākļi bēdīgi un iespēja iegūt labāku saimniecisko stāvokli.

Ģimeņes dienā Lībekā pie trimdā mirušo tautiešu kapu pieminekļiem piestiprinātas jaunas marmora plāksnes, kurās iegravēti visi šogad mirušo 27 Lībekas tautiešu vārdi. Lībekas latviešu kolonijas vecākās māmuļas — 85 g. vecā Anna Zariņa un 75 g. vecā Paulīna Plostiņa un Ksaverija Pelše, kuras sveica arī viņu bērni un bērnu bērni — saņēma veltes. Pavisam apdāvinātas 11 mātes un 1 tēvs.

Eitinas latviešu komitejas rīkotā kultūras nedēļa sagādāja jaukus mirkļus nometnes iedzīvotājiem. Kultūras nedēļā piedalījās baletsolisti T. Vestene un E. Leščevskis, flautists doc. Šturms, mecosoprāne Kolberga, Lībekas latviešu teātris ar M. Ziverta „Āksts", Zuikas vīru koris un Eitinas nometnes jauktais koris dir. Prūša vadībā.

Franču joslas apgabala tautskolu inspektors T. Sīlis lūdz visas izdevniecības un organizācijas, kam krājumā mācību grāmatas, sūtīt tās viņam (Ravensburg, Cespinnstmartstr. 1). Tāpat lūgums visām skolām amerikāņu un angļu joslā ar nolūnu maiņām atbrīvojušās mācību grāmatas sūtīt viņam, jo no līdz šim trimdā iznākušām mācības grāmatām franču joslas tautskolas saņēmušas tikai dažus eksemplārus. No jau izdotām mācību grāmatām sevišķi trūkst M. Gaides „Valodas mācība tautskolai" visām klasēm, lasāmā grāmata pirmām klasēm, matematika un Latvijas vēstures grāmata. Nemaz nav saņemtas UNRRAs izdotās Latvijas ģeografijas un matemātikas 5 kl. kursa grāmatas. Pienācīgo atlīdzību sūtītājiem piesūtīs pēc grāmatu saņemšanas.

Angļu sakaru virsnieks konsulāros jautājumos Zalcburgā turienes latviešu pārstāvjiem izteicies, ka akcija par pieteikšanos darbā Anglijā, attiecinot arī uz amerikāņu okupācijas joslu Vācijā.

Par DP nometnes komandantu Braunšveigā Rosalles kazarmās ieraudzīts latvietis P. Lubiņš.

Studentu kongress Pinnebergā

Angļu joslā studējošo kongress notika 11. maijā B. U. telpās Pinnebergā. Piedalījās 13 angļu joslas augstskolu latviešu studentu pārstāvji. Prof. Fr. Gulbis savā uzrunā norādīja, ka katrā ziņā galvenais uzdevums ir veltīt visus spēkus studijām, jo ļoti svarīga būs kvalifikācija gan tālākās trimdas gaitās, gan arī atgriežoties mājās. Prof. Ed. Dunsdorfs savā runā teica, ka studentiem dzīvā jāturpina, lai kļūtu lietpratēji, bet nav nozīmes tās turpināt, lai kļūtu diletanti. Katram studentam jāizstrādā individuāls studiju plāns, lai ar vismazāko enerģiju iespējami ātrī gūtu panākumus. Sajā plānā jāpaturē arī zeme, uz kuru studenti domā doties. Tālākā kongresa gaitā, kas norītēja īstas saskaņas garā, apskatīja latviešu akadēmiskās sporta organizācijas „US" dibināšanas jautājumu, un angļu joslas latviešu studentu apvienības budžetu utt. Izdarīja dažus grozījumus angļu LSA statūtos. Sevišķu vērību veltīja pašreizējo studiju gaitas iztirzājumam un event. iespējām.

Jaunajā LSA prezidijā ievēlēja — par priekšsēdi J. Klaviņu, vicepriekšsēdi R. Dambekalnu, sekretāru J. Manguli. Angļu joslas LSA mītēklis atrodas B. U. Pinnebergā, apvienībai domātie raksti adresējami: (24b) Pinneberg, Latvian Students Association, stud. chem. R. Dambekalns.

Cik LATVIEŠU JAU DEVUŠIES UZ ANGLIJU?

Pirmās mūsu tautiešu grupas, kas no angļu joslas devās darbā uz Angliju, ne vien jau nonākušas tur, bet pirmie tautieši arī stājušies jau darbā. Tagad viņi ziņo par saviem pirmajiem iespaidiem. Tādu vēstuļu ir daudz. Sniedzam no tām izvilkumus, kas raksturo tiklab pašu pārvietošanos, kā iekārtošanos jaunajās dzīves vietās.

Lībekiete L. Vītoliņa raksta: „Izbraucām no Kukshafenas, pie kam vīrieši ar citu, sievietes atkal ar citu kuģi. Sievietēm braucienā bija gādātas lielākas ērtības un brauciens bija visādā ziņā patīkams un ērts. Mēs iebraucām Tilberijas ostā, bet vīrieši Hullā. Londonā mūs novietoja transitnometnē kopīgās slimnīcai līdzīgās telpās, kur gulta stāvēja pie gultas un valdīja skolas disciplīna. Telpas bija tīras, veļa balta, vakariņas labas. Jau pirmās dienas vakarā vienu daļu reģistrēja paredzamām darba vietām. Biju domājusi, ka būs tikai 2 sadalīšanas nometnes, bet izrādījās, ka ir četras — Londonā, Hullā, Bedhemptonā un Market Harborā. Lai gan visi lībekieši netikām kopā, tomēr radiniekiem un draudzenēm ļāva izvēlēties vienu nometni. Darba ministrijas pārstāvei bija arī no mums Kukshafenā atšķirto vīriešu saraksts un to sievas norīkoja uz tām pašām nometnēm, kur dosies viņu vīri. Otrā dienā mums katrai izsniedza 1 mārciņu, tā kā varējām jau šo to iepirkties."

Kāds tautietis no Hullas aprīļa pēdējās dienās raksta: „Uz kuģa bija un arī še uzturs ir labs, bet porcijas varēja būt lielākas, taukvielu diezgan, bet maizes par maz. Rupjmaizes nav, ir tikai baltmaize. Atvest var visu, kas iesaiņots, piem., šujammašīnu, velosipedu. Arī drēbes var vest, kādas vien ir. Dzīvojam barakās, kas no iekšpuses glīti izliktas un izkrāsotas. Sievas dzīvo tepat atsevišķās barakās, t. i., sievietes atsevišķi, vīrieši atsevišķi. Esam vienā barakā 20 cilvēku. Saka, ka darbā mūs norīkošot katru savā speciālitātē. Pēc mana ieskata uz Angliju mūsējie var braukt."

Pirmie baltiešu transporti Zēdorfas transita nometnē ieradās 16. aprīlī un kopš tā laika līdz 10. maijam uz Angliju no šejienes caur Kukshafenu izbraukuši deviņi transporti ar pāri par 4000 baltiešiem. Lielākā daļa viņu vidū ir latvieši.

Vēl kāds cits tautietis no Market Drejtonas 5. maijā raksta: „Esam te jau piecas dienas. Slēdziens — jūtos cilvēks! Pēc tik pazemojoša, beztiesiska stāvokļa apzināties un just, ka esi cilvēks, ir lielāka vērtība nekā materiālās dabas apstākļi.

Novietoti esam bijušās amerikāņu mītnēs (vienstāvu celtnēs). Karsts un auksts ūdens cauru dienu, dušas un vannas. Vienā telpā esam 20 cilvēku, katram dzelzs gultiņa, 2 palagi, 4 segas, 2 spilveni. Šeit paliksim, kamēr mūs sadalīs pa darba vietām. Ēdiens četras reizes dienā: brokastis plkst. 8: auzu pārslas ar saldu mērci (šķīvis), gaļa ar kartupeļiem, maize, tēja. Pusdienas plkst. 13: šķīvis zupas, gaļa, saknes, saldais, tēja. Vakariņas plkst. 17: kartupeļi vai saknes ar gaļu, zupa, tēja. Vakarmaizīte plkst. 20: tēja ar apsmērētu maizi. Tēja te ir pie visām maltītēm, vienmēr salda ar pienu.

Par ēšanu nevar sūdzēties. Ir tomēr cilvēki, kas saka, ka viņi redzējuši ko labāku. Es pateicos Dievam! Jau Hullā katram īpašumā izdeva dakšiņas, nazi, karoti un frotē dvieli. Tagad ēdam, dzīvojam un gaidām turpmāko.

Aizraksti par mūsu apstākļiem draugiem, jo biju solījies tiem rakstīt, bet tā kā pastmarka maksā 3 pensu, tad to negribu tērēties. Taupi cigaretes un ziepes, tās te vērtībā. Šīs nometnes pastāvēšot apmēram 6 mēnešus, jo tai laikā paredz pārvest arī mūsu ģimeņu locekļus. No sūtniecības teica, ka nesot iemesla apšaubīt solīto. Nevajadzīgās lupatas likvidē, paturi, kas lietojams. Sakārto, salabo, sašuj ko vari, jo šeit pie tā tikt vēl grūtāk. Tāpat ar apaviem. Šejienes ierēdņu un katra angļa laipnība ir apbrīnojama. Ja ne vairāk, tad ar smaidu viņi izrāda savas simpatijas."

E.

Brazilijas transports ceļā uz Brēmeni

VĒSTULE „LATVIJAI" NO VEZERMINDES

Kad mūsu, uz Braziliju izceļotāju, transports nonāca Hanoverā, transporta vilcienu novirzīja uz preču staciju izkraušanai, no kurienes ar smagiem automobiļiem tikām pārvietoti uz Hanoveras emigrantu centru Buholces kazarmās, apm. 6 km aiz pilsētas, mūra barakās. Transportu vadīja un rīkoja Starpvaldību bēgļu komiteja (I. C. O. R.) un šis bija vispār pirmais transports, kas ienāca šinī nometnē. Tādēļ arī pēdējā bija absolūti nesagatavota ļaužu uzņemšanai, un neviens nekā noteikta nezināja. Pirmajā vakarā telpu lielākajā daļā nebija apgaismošanas, trūka gultu, mazgājamās telpas un citas ērtības bija nelietojamā stāvoklī. I. C. O. R. pārstāvji taisnojās, ka neesot bijis iespējams īsā laikā dēļ visu pienācīgi sagatavot. Sevišķi nepatīkams pārsteigums bija jāpiedzīvo mums, amerikāņu joslas emigrantiem, jo mums sākumā neizsniedza uzturu, motīvējot šo rīcību ar to, ka tas vēl neesot no mūsu joslas saņemts. Tā pārtiku sākām saņemt tikai trešās dienas pusdienas laikā. Līdz tam laikam kaut kā iztikām ar vilcienā saņemto Sarkanā Krusta sainīšu satura atlikumu un citu līdzi paņemto pārtiku.

Šinī nometnē pirmajā vakarā katrs ieceļotājs saņēma vienu segu un vairāk nekā. Ja pašam nekā nebija, tam vajadzēja gulēt uz dēļiem ar vienu segu vai pat uz grīdas. Jādomā, ka vēlāk nometne būs jau labāk iekārtota, jo jau otrā dienā bija visiem sagādātas gultas. Turpretim uzturs, ko saņēmām te sākot ar trešo dienu, nepārsniedza aptuveni 900 kalorijas dienā. Tātad ģimenēm ar bērniem jāpadomā iepriekš, lai šim periodam, kas ilgst mūsu gadījumā vairāk par nedēļu, tiktu bez lielākām bēdām pāri.

Tagad drusku par mūsu transporta sagatavošanas darbu. Pirmais, kas dažās ģimenēs radīja mērenu histeriju, bija rīkojums vīriešiem nošķirties no sievietēm un bērniem. Tādā veidā ar kuģi esot iespējams pārvest apm. 200 personu vairāk. Tā tas esot praktizēts visu kaŗa laiku un neesot nekādu izredžu, ka tuvākā nākotnē šai ziņā kaut kas varētu grozīties.

Tālākais rīkojums skāra bagāžu. Tā jāšķiro rokas bagāžā, kurā jānovieto viss uz kuģa nepieciešamais. Tai jābūt tādai, ka to vienā nesienā pats var uznest uz kuģa. Pārējo bagāžu iekraušot kravas telpās. Pie šīs nododamās bagāžas ceļojuma laikā piekļūšana, protams, būšot neiespējama. Par bagāžas lielumu informācija bija pretrunīga: sākumā minēja, ka tās varot būt 100 kg uz personu, bet vēlāk paziņoja, ka svars esot neierobežots. Zināmiem priekšmetiem der īpašnieka tiesību pierādījumi, visa bagāža esot padota parastajiem muitas noteikumiem.

Beidzot visus izceļotājus sadalīja pēc joslām, izraudzīja katrai grupai vecāko, visam transportam 15 policistu un 50 ēdienu pienesēju. Pavisam šinī pirmajā transportā esam 860 personas. Uz Brēmeni un tālāk uz ostu mūs 1. maija vakarā nogādāja ar vilcienu un tramvajiem.

Tvaikonis „General Sturgees", ar ko brauksim, ir 17.000 t transporta kuģis un, ceram, ka ceļojums būs patīkamāks par dzīvi emigrantu nometnē. Par mūsu ceļojuma mērķi min Mīlētāju salu pie Riodežaneiro, bet kuģis pa ceļam iegriezīšoties vēl citās ostās.

Ris.

Vezermindē, 2. maijā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

M. Kalve, Zēdorfā

TO VAJADZĒTU PANĀKT

Divdesmit dienās no Zēdorfas uz Angliju aizbraukuši darbā deviņi mūsu tautiešu transporti, bet līdz 11 maijam Zēdorfā nebija vēl manīts neviens mūsu pārstāvis, kas pats savām acīm pārliecinātos, kā notiek šo transportu kārtošana un kādi šeit apstākļi. Tā kā še, aizbraucot, tiek sajauktas ne vien tautību grupas, pie kam šķir arī vīrus no sievām, tad katrā ziņā būtu jāpanāk, lai to nedarītu. Es domāju, ka vislabāk būtu transportus organizēt pēc tautībām, kas visdrošāk dotu iespējas arī Anglijā novietoties kopā.

Redakcijas piezīme. Kā mums raksta tautieši, kas jau ieradušies Anglijā, Anglijas darba ministrijas ierēdņu rīcībā Londonā ir saraksti par atšķirtiem vīriem un sievām un no Londonas transita nometnes atšķirtos vīrus un sievas sūta uz vienu un to pašu izvietošanas nometni, kur šķirtie, pirms stāšanās darbā, atkal ir kopā. Vīriešu un sieviešu šķiršana pirms braukšanas, domājams, notiek tāpēc, lai sievietēm nodrošinātu labākus braukšanas apstākļus uz kuģa.

LATVIJA, 1947. g. 20.

LATVIEŠU JAU ... VUŠIES UZ ANGLIJU

transports ceļā ... Brēmeni

VĒSTULES REDAKCIJAI

M. Kalve, Zēdorfā

TO VAJADZĒTU PANĀKT

Vitauts Kalve

Tālākas attīstības iespējas

Vēsturiskais stāsts

4.

Gandrīz tikai vēsturiskā stāsta nozarē līdz šim darbojies Jānis Sarma. Viņa agrāk publicētie stāsti, kuros autors visbiežāk zīmēja tautas atmodas laimeta darbinieku sejas, nav pieredzējuši sakopojumu grāmatā. Trimdas presē autors publicējis divus tautas atmodas laikmeta stāstus; zīmīgākais un plašākais no tiem Dzejnieka gals (Latvju Domas).

Tēlojamo laikmetu autors studējis rūpīgi un zina daudz īpatnēju un raksturīgu sīkumu par to. Mācīto ļaužu sarunu valoda rūpīgi atdarināta pēc tā laika preses un rakstniecības, vienkāršie ļaudis runā īstu tautas valodu ar dialektu īpatnībām. Liekas, ka laikmeta un vides parādīšana arī ir autora galvenais nolūks. Tās ir žanra gleznas, ko autors mums sniedzis, parasti tajās tikai epizodiski apgaismotas vēsturisko personu sejas. Ar veiklu epiķa techniku un ievērojamu koncentrācijas prasmi apbalvots, Sarma nekavējas tēlojumos un aprakstos, bet nostāda personas tūlīt noteiktās situācijās un darbībā. Situācijas viņš pa laikam izvēlas komiskas un viņa stāstu darbība ir parasti kāds vienkāršs anekdots. Notikumi, kas tā rodas, ir tādi, kas var notikt visos laikos, tajos nav nekā laikmetīga, tie it kā gatavi ielikti laikmeta vidē. Tiem it kā trūkst vēsturiskās vienreizības; autors arī nerisina problēmas, kas varētu izrietēt no tēloto vēsturisko personu vienreizīgajiem raksturiem. Protams, cilvēku kaislības un pārdzīvojumi ir „mūžīgi", un katrs vēstures notikums izskan ar kaut ko pārlaicīgu, pārvēsturisku, ja tā varētu teikt. Bet liekas, ka Sarma apmierinās ar kaut ko mazāku, ar kaut ko stipri vispārīgu, nevis ar pārvēsturisko, bet ne vēsturisko.

Stāsts Dzejnieka gals, kas, šķiet, pieder autora labākajiem, īpatnējs ar to, ka vēsturiskā persona — dziesminieks Auseklis — atstāta aiz kulisēm, toties atsegts tautas atmodas ideju un Ausekļa dzejas iespaids, izstarojumi plašākās lauku aprindās, parādot to kāda lauku skroderа un „peršiņu taisītāja" tēlā. Šim tēlam sava radniecība ar Kaudzīšu Pietuka Krustiņu (tikai Sarmas pieeja tēlam citāda — peļošās satiras vietā viegls humors). Laikmets savās garīgās ievirzēs un īpatnībās parādīts labi, bet, dziļāk ielūkojoties, atklājas, ka arī šinī stāstā varoņa liktenis attīstās neatkarīgi no šī laikmetīgā, kas viņā laidis tik dziļas saknes. Liekas, ka Sarmam vēl būtu jāatrod divu nesaliedētu pušu sakausējums: rādot arī varoņu liktenus kā vienreizīgus, neatkārtojamus, no izvēlētās vides un laikmeta izaugušus.

Rakstniecības vēsturnieks Arturs Baumanis publicējis trīs nelielus 18. g. s. romāna Hernhutieši fragmentus (Latvju Domas 1943., 3.—5.; 1946., 19.—20.; 23.—34.), sagādādams negaidītu un patīkamu pārsteigumu.

Romāna darbība, kā vērojams, norisinās 18. g. s. Trikates novadā. Laikmeta un vides studijas Baumanis izdarījis tādos apmēros, ka vēsturiskais viņa sacerējumā nav vairs tieši jūtams, viņš it kā uzsūcis sevī laikmetu un vidi, it kā iegājis tajā pilnīgi pats. Autors nepiekopj nekādu aistētizēšanu, nepiekopj aprakstu un tēlojumu kā dekorāciju, viņš dzīvo pats izvēlētajā vidē un var dot dziļu izteiksmību un nozīmību. Visi ļaudis viņa romānā runā savu apvidus valodu un pats autors arī. Apvidus vārdi saderīgi iegulstās citu starpā, mēs pat nepamanām, ka dažs labs teikums ir tautas sakāmvārds.

Notēlodams kādu personu, autors tūlīt tajā ieslīd, uzņemdams tās domu gaitu, domādams pats tās stilā. To var raksturot ar šādu gadījuma izrakstu (runa ir par vācu hernhutieša pārnakšņošanu latviešu sētas dzīvojamā rijā; pastrīpojumi recenzenta): „kā kādā lielā baznīcā Hernhutes sūtnis jutās. Pilnīgs sirds miers aplaimoja vācbrāli, labsajūta, kāda sen nebija manīta. „Dievs mājo pie tiem, un tie būs viņa ļaudis" . . ., blusu dēļ knosīdamies, viņš atcerējās, un pēc brīža bija aizmidzis."

Hernhutietis, Dieva vīrs, latviešu rijā gulēdams, to varēja salīdzināt ar pazīstamo baznīcas priekšstatu. Ar to labi raksturots cilvēks un reizē labi parādīts zemnieciskās telpas cēlais svinīgums. „Sirds miers" ir reliģiozās domāšanas priekšstats. Tad seko vesels bībeles citāds, kā tos tik labprāt savā valodā mēdz iepīt sludinātāji, bet kurā reizē izteikts arī latviešu zemnieku cilts cildinājums. Kā patiess reālists, autors nekautrējas bībeles pantu, kas šaujas Dieva vīram caur galvu, saistīt ar knosīšanos blusu dēļ. Ar šādiem sīkumiem personas refleksijām neļauj atrauties no vides un stāstījums tā patura īstenības tuvuma spēku.

Pilnīgāko ieslīdēšanu tēlojamo personu skatīšanā autors panāk, aprakstīdams maza, hernhutiešu murgaino mācību apmulsināta zēna slimību un nāvi (fragments Tomiņš). Hernhutiešu izteicieni, jēdzieni, priekšstati, tēli caurstrāvojuši visu zēna, tāpat arī viņa vecāku domāšanu un izteiksmi. Autors tajā tā iedzīvojies, ka pat pats notikums viņa stāstījumā kļūst it kā par hernhutiešu leģendu.

Liekas, ka ar A. Baumani mēs varētu iegūt latviešu vēsturiskā stāsta pacēlāju jaunā pilnīgākā pakāpē. Ar nepacietību gaidām visa romāna parādīšanos. Šķiet, ka, tik dziļi noslēpjoties aiz tēlotiem cilvēkiem, sevi autors varēs parādīt tikai romāna vispārīgā apdarē. Vai šis romāns nepaliks tikai fragmentu virkne, vai autors to pratīs saliedēt par noslēgtu, iekšēji stingri izkārtotu veselo?

Jo tu vari dabūt iesnas

Harolds Volfs ir profesors. Viņš vada medicīnas fakultāti Kornelas universitātē. Mēs nezinājām, ar ko citu Kornela slavena. Varbūt, ka tā nemaz nav slavena. Laikam tāpēc arī Harolds Volfs, pēc tam, kad bija ticis pie svarīga atklājuma medicīnā, sēdies vilcienā un braucis uz Čikagu, kur sapulcējās arī Amerikas koledžu ārsti. Tiem Harolds Volfs pastāstījis par savu jauno atklājumu.

Atklājums ir šāds: briesmas vai dusmas var izraisīt reakciju deguna gļotādā, kuras šūnas psīchiskā pārdzīvojuma rezultātā izplešas un vieglāki eksponējas baktērijām, kas eksistē deguna dobumā, savukārt paātrinot deguna gļotādas inficēšanos un radot iesnas.

Ja Harolds Volfs nebūtu profesors, bet vienkāršs cilvēks, tad viņa atklājuma izskaidrojums skanētu šādi: Kad cilvēks dikti nobīstas vai saskaišas, viņam sāk trīcēt nāsis un viņš no tā var dabūt iesnas.

Tagad, kad zinām, no kā rodas iesnas, varam sarakstīt jaunus baušļus dīpīšiem, jo, cik zināms, IRO nav aprūpes sarakstos kabatas lakatus paredzējusi. Baušļi ir tādi:

1. Tev nebūs atcerēties, kas ir karbonāde ar skābiem kāpostiem, jo tad tu vari dabūt iesnas.
2. Tev nebūs pieprasīt mantu noliktavai palagus, jo var gadīties, ka nedabū ne kabatas lakatu, un tad var dabūt iesnas.
3. Tev nebūs iedomāties, ka pasaulē ir arī tādas mājas, kur cauri sienām neskan bērnu klaigas un kaimiņa radio, un kur pat lietus laikā no griestiem nepil ūdens, jo tad tu vari dabūt iesnas.
4. Tev nebūs iedomāties, ka cigaretes būtu sadalāmas visiem, jo tad strādātāji dabūs iesnas.
5. Tev nebūs iedomāties, ka cigaretes sadalāmas tikai strādātājiem, jo tad nestrādātāji dabūs iesnas.
6. Tev nebūs aplēst, ko visu cilvēks varētu padarīt, ja nebūtu katru dienu trīs stundas jāstāv rindās, jo tad varētu dabūt iesnas.
7. Tev nebūs uzklausīt, ko ļaudis stāsta par latviešu trimdinieku grupējumiem, jo tad vari dabūt iesnas.
8. Tev nebūs uztraukties, lasot emigrācijas piedāvājumus, jo tad tu vari dabūt iesnas.
9. Tev nebūs lasīt, ko vācu laikraksti raksta par DP, jo tad tu vari dabūt iesnas.
10. Tev nebūs domāt par Atlantijas chartu, jo tad tu vari dabūt iesnas.

Tie visi ir baušļi, kas stingri ielāgojami. Un tad vēl, protams, paliek spēkā vecais likums: Tev nebūs bāzt savu degunu tur, kur nevajaga, jo tad var dabūt vēl pavisam citas lietas, nevis iesnas vien.

Dīpītis L.

Kas un kur?

Berlīnes angļu sektorā pēc 15. jūlija un Vācijas angļu joslā pēc 31. jūlija kultūras laukā drīkstēs darboties tikai tie vācieši, kam būs izdotas īpašas angļu militārās valdības apliecības. Tādas, starp citu, izdod visiem izdevējiem, redaktoriem, teātru direktoriem, režisoriem, dramaturgiem, diriģentiem un aktieriem, un šīs apliecības derīgas visās Vācijas joslās kā politiskas uzticamības apliecinājums. Licenču īpašnieki, kas pēc šī termiņa nodarbinās kultūras darbiniekus bez šīm apliecībām, zaudēs savas licences.

Lielo franču modernās glezniecības izstādi Minchenē apmeklējušas 55.000 personas. Vīnē šai izcilajai izstādei bija tikai 19.000 un Berlīnē 35.000 apmeklētāju.

Pēteris Ērmanis

Skapji un grāmatas

Veco, melno, mīļo skapju pāris —
Sendienās tie mātei līdz bij pūrā —
Piemiņu jūs stundā skumjā sūrā,
Nezinot, kāds liktenis jūs skāris.

Bēdžu, it kā šķīries tikai vakar:
Divdurvīgie, žvadzot atslēdzamie,
Knaģi, laipni čīkstot pagrozāmie,
Gaida, varbūt, lai drēbes pakar?

Reizēm liekas: skapji, rājot, sauktu:
„Kaut jel traukus, veļu glabāt ļāvis.
Grāmatas iekš manis vien krautin
krāvis,
Grāmatām vien pildījis ik plauktu!"

Sapņainie un skarbie raibā barā,
Dzidras dzejas, romāns smags un
drāma,
Burtnieks sirms un tagadnīga dāma —
Atstāju tos nezināmā varā.

Naktīs durvis melnās vēl es veru,
Rēgojas vien plaukti patukšoti,
Retā sējumā vien apmīļoti:
Pērsieti un Austriņu es tveru.

Kur nu Kalderons, kur Kalevala?
Labie melnie, laikam sadeguši,
Atmiņas un sapņos palikuši,
Maldina, velk tumsā svešā malā.

Chronika

Kluss, bet labi apsvērts kultūras darbs notiek Fišbachas nometnē. Tā nesen tur beidzās dzejnieces Zinaīdas Lazdas seminārs par liriku, kas turpinājās gandrīz pusotra gada un katru trešdienas vakaru pulcināja literatūras interesentus. Dzejniece atradusi laiku un cio piepilda to ar jaunu garu literatūras problēmu risināšanā. — Zinātniskajos kursos turpinājās profesora K. Kundziņa latviešu literatūras lekcijas. — Katru mēnesi kopā ar tuvējo Valkas nometni Fišbachā notiek baltu filologu sanāksmes, kas arī ir Zinaīdas Lazdas iecerētas un noorganizētas. Tās ir veltītas jaunizņākušo grāmatu iztirzāšanai. Viena no šīm sanāksmēm ir bijusi veltīta arī A. Drāvnieka literatūras vēsturei un „Latvijā" publicētais R. Hofmaņa raksts īsumā ietvēra sanāksmes atzinumus.

Lietuviešu mēnešraksta „Aidai" pirmais numurs iznācis K. Bradūna redakcijā. Saturā A. Maceina, J. Baltruškaitis, J. Aista, Pr. Kozula, J. Zvianska, B. Bradūna, J. Griniusa, J. Brazaiša, P. Jurka uc darbi.

DAŽOS VĀRDOS

Pa 300 miljonu dolaru pārtikas iepirkšanai Vācijas vajadzībām viena gada periodam rezervējušas ASV un Anglija, paskaidroja ģenerālis Klejs. Bez tam 100 miljoni paredzēti izejvielu iepirkumiem eksportpreču ražošanai.

Vinstons Čerčils, lords Beveridžs, Pols Ramadjē un Leons Blūms piedalīšoties Eiropas neatkarīgās sadarbības līgas kongresā Luksemburgā pēc dažiem mēnešiem, ziņo DENA.

8 gadus darba nometnē denacifikācijas kamera piespriedusi Hjalmaram Šachtam, ierindojot to galveno vainīgo grupā. Šachtam jāsedz prāvas izdevumi, viņa īpašumi, atskaitot 10.000 markas, konfiscēti, un viņam liegts pildīt sabiedriskus amatus vai būt par biedru partijās.

Musolini gribējis bēgt uz Vāciju, Buenosairesā paskaidrojis viņa dēls Vitorio, kas cerot Argentīnā sākt vienkārša ieceļotāja dzīvi un pēc uzturēšanas atļaujas iegūšanas pārvest uz turieni arī savu ģimeni no Italijas.

Tirāža miljona robežu pārsniegušas vēl divas Londonas avīzes — konservatīvā rīta avīze „Daily Telegraph" un liberālā vakara avīze "The Star". Visizplatītākā angļu avīze ir „Daily Express" ar 3,7 milj. tirāžu, bet svētdienās iznākošais „New of the World" ar 7 milj. ir visizplatītākais pasaulē.

63 bruņošanās rūpnīcas Vācijas amerikāņu joslā iznīcinātas līdz 1. februārim, bet 21 saspostīta pa daļai. Pavisam joslā jālikvidē 104 fabrikas, kas prasīs līdz 2 gadus laika.

Penicilīnu alus darītavās paredz ražot Vācijas angļu joslā, jo dažas darītavas stāv neizmantotas, bet alus pagrabi esot sevišķi piemēroti penicilīna iegūšanai vajadzīgo pelējuma sēnīšu audzēšanai.

Iepērkoties armijas kantīnēs Vācijā, amerikāņu karavīri turpmāk vairs nevarēs iepirkt sieviešu apģērba piederumus, ja nevarēs pierādīt, ka prece vajadzīga viņam pašam. Tā novērsīs preču iepirkšanu karavīru draudzenēm — vācietēm.

Padomju vēstnieks Brazilijā pēc turienes komūnistu partijas slēgšanas devies „atvaļinājumā" uz Padomju Savienību.

Par spiegošanu angļu slepenā dienesta uzdevumā apsūdzēts kāds augstākais ungāru virsnieks. Viņš ir galvenais apsūdzētais Budapeštā sarīkotā prāvā.

Knuts Lesiņš

Mūžības vīns

FANTASTISKA NOVELE

(1. turpinājums)

II

Trīs gadi Nebēda kalpoja pie vīna lieltirgotāja Markoviusa, tad tas iecēla viņu par pagraba pārzini.

„Visās rēķinu un rakstu gudrībās, Jāni, tu esi izmācījies, un man allaž bijis prieks pie tevis un pie tava darba. Tik mīļš kā dēls vai jaunākais brālis esi man kļuvis, un, domāju, tev būtu laiks ieņemt amatu pēc savām spējām," Markoviuss teica. „Tikai viens man nepatīk: rādās, ka tu nekad neesi īsti priecīgs un varbūt drusku par stingru esi vērā licis manus priekšrakstus. Iesim tādēļ abi manā pagrabā un baudīsim no labākā, kas tur atrodams, lai reiz redzu, ka arī tev vaigi iekaist un balss prasās pēc līksma meldiņa."

Un viņi paņēma brangu vaska sveci sudraba lākturī un krietnus vīna kausus un nokāpa pagrabā, kur lielās vīna vātis gulēja cita pie citas kā draudīgi, pelēki, stīpās kalti nezvēri, kuru priekšā cilvēks kļūst mazs un sīks, apzinādamies savu spēju niecīgumu.

Bet Markoviuss pagāja šīm vātīm garām, pat ar skatienu tās nepagodinot, un veda Nebēdu tālāk pagraba galā, kur bija mazas akmens kāpnītes un dzelzu durvis. Kad tās bija atslēgtas, Nebēdam pavērās skats uz plauktiem, kuros, kā pūces tumsā viena pie otras sasēdušās, rēgojās lielu, smagnēju pudeļu rindas.

„Šeit ir cēlākais, ko briedinājusi dienvidu saule," Markoviuss teica, mīlīgi kā bērniņus uzlūkodams dažādiem uzrakstiem greznotās pudeles. „Tikai vīna stādam ar savām smalkajām saknēm ir spēja uzsūkt zemes labākās dzīvības sulas, kurpretī ābeles, bumbieri un citi augļu koki un ogu krūmi, kam saknes rupjākas, uzsūc zemes mitrumu bez izšķirības. Tā zinātnieki izskaidro vīna stāda brīnišķīgās īpašības. Viņš ir pašas noslēpumainās dabas skaistākais sapnis . . . Un tagad tu vari izvēlēties pats, ar ko lai sākam." Un, atsēzdamies uz tukšas kastes, viņš ziņkārīgi uzlūkoja puisi. Nebēda paslaistījās nezinošu skatu gar pudeļu rindām, lasīdams svešādos uzrakstus un cienījamos gadu skaitļus.

Markoviuss iesmējās. „Smalkajā vīna baudīšanas mākslā tu tomēr esi vēl iesācējs. Atļauj šoreiz man pašam būt tavam kalpam un izraudzīties dziru, piemērotu labai gaumei un krietnām spējām." Un viņš attaisīja pudeli veca burgundieša. Sarkana kā rubīns, skaidra un dzidra straume ietecēja kausos . . .

„Uz mēles tas ir samts un sirdī — uguns," bilda Markoviuss, galvu tīksmi grozīdams. Un kad viņi, šo dzērienu baudīdami, bija pārrunājuši Nebēdas jaunos pienākumus darbā un visas skaistās izredzes, kādas tas viņa dzīve pavēršot, vecais par jaunu vērsa skatienu uz citu vietu plauktos, norādīdams Nebēdam, kādu pudeli attaisīt. „Tagad esam pietiekami kavējušies burgundieša — šī ķēniņu ķēniņa valstībā, bet ceļš, kas mums ejams, vēl tāls un garš. Šis, lūk, ir bordo vīns, cēlā dzira, kas liek saulei atspīdēt māgā, atstājot muti tīru un galvu — skaidru un vieglu, lai visskaistākās domas varētu sākt cilāt tur savus spārnus . . ."

Pudeļu rinda krājās gar sienmali, un svece lēnām kļuva īsāka, Markoviusa runa arvien garāka un skaļāka, bet Nebēda palika kluss un mierīgs kā bijis. Viņš gan sajuta vīna garžu viņa mēlī glāstam un smaržu — nāsis paijājam, bet līdz galvai neviens saules stariņš neuzspīdēja.

„Vai netīk tev, neprašam, šie vīni, jeb vai kāda smaga doma nospiež sirdi?" vecais pēkšņi iejautājās. „Jebšu es pats par daudz pļāpāju . . . Atklājies, Jāni, ja tev kāda bēda uzgūlusies. Es jau teicu, ka esi man tik mīļš kļuvis, ka tev labprāt palīdzēšu ne vien ar prātīgu padomu, bet arī ar visu citu, kas ir manā rīcībā."

Nebēda vārgi pasmaidīja, tad teica tā: „Jūsu laipnība, cienījamais kungs un aizgādni, ir tikpat plaša kā jūsu pagrabs un jūsu sirds tikpat laba kā šīs dziras, kuras tagad baudām. Būtu liels grēks, ja es par kaut ko sūdzētos. Nekāda vaina, pie jums kalpojot, nav man notikusi. Esmu daudz laba un derīga mācījies, tikai vienu neesmu varējis izprast, kādēļ cilvēks dzīvo pasaulē?"

„Ha-ha-ha . . ." vecais smējās tā, ka zelta važiņa dejoja polku uz viņa vēdera. „Tas tik ir jautājums! Paskat, to viņš izdomājis . . . To visvienkāršāko tu nezini! Dieva slavai un savam priekam, mīļo Jāni, cilvēks dzīvo pasaulē, kas ir tik brīnišķīgi iekārtota, ka viņš tanī var atrast visu, kas pasaulē, kas ir tik brīnišķīgi iekārtota, ka viņš var atrast visu, kas viņam vajadzīgs pie miesas un dvēseles. Esi mierīgs: ja cilvēks nebūtu vajadzīgs, viņa arī nebūtu. Bet es zinu gan, kas tev kait. Tu esi vēl jauns, un tad dažreiz tādas aplamas domas samulsina prātu. Nav labi cilvēkam būt vienam, tavos gados ir jau laiks pamest acis uz kādu krāšņumu, kas dažkārt reibina trakāk nekā vīns un no kura vis otrā rītā neatreibsti . . ." Un Markoviuss sniedzās pēc šampanieša pudeles, kas atsprāga ar lielu paukšķi, izmezdama baltu mežģiņu mutuli, kam sekoja dzidra dzintara straume. Un kad viņi bija dzēruši šī putojošā saules dzēriena vēl un vēl, vecais, mazliet grīļodamies, piecēlās un teica: „Tava centība darbā un mācībās paškīrusi tev ceļu šai vecajā, slavenajā pilsētā. To es tev varu galvot tikpat droši kā par to, ka šie ir īstie Francijas vīni, kurus nav apsmādējuši visielākie ķēniņi — un es arī esmu viens ķēniņš — vīna ķēniņš! Tagad tev sāksies cita dzīve. Pienācis laiks tev vairāk iepazīties ar citiem vīriem, kas tikpat augstu kā es uzkāpuši un arī kaut ko vērā liekamu dzīvē sasnieguši, bet — galvenais," viņš samiedza pa paradumam vienu aci, „apskatīties pēc dzīves biedrenes, kas tev tādus muļķīgus jautājumus, kā pirmīt teici, izsitīs no galvas tikpat viegli, kā šampanietis izsper savu korķi. Tad tu pats brīnīsies par savu niekalbību . . ."

Bet te vīna gari guva virsroku pār veco, roka ar kausu gurdi nolaidās kā aizplūkts ūdens augs, kas ļaujas straumei, kauss nokrita uz grīdas un pats viņš nozvēlās tam pakaļ pār iztukšoto pudeļu dižajām rindām, kas žēli notinkšķēja, sajuzdamas sava ķēniņa svaru. Nebēda satvēra veco un apguldīja uz salmu pinuma kaktā, kur tas tūdaļ iemiga tik saldā miegā, kādā vien var gulēt vīrs, kam visi jautājumi skaidri un galva neskaidra no labākā Francijas vīna.

(Turpinājums sekos)

Skumīgs stāsts

Šinīs dienās slimības dēļ no gūsta Francijā franču joslā ieradies bij. gaisa izpalīgs Ojars Rozītis par latviešu gūstekņu dzīvi Francijā stāsta:

„1945. gada vasarā kopā ar vācu gūstekņiem tikām nodoti frančiem kā darba spēks. Visu laiku atrados Lionas pilsētā, kur sākumā bijām 40 latvieši, izkaisīti vācu gūstekņu vidū, daļa vēlāk aizbrauca uz Latviju. Pēdējā laikā Lionā bijām vairs tikai 24 latvieši. Dzirdējām, ka apkārtnē esot vēl citās vietās latvieši, bet sakarus neizdevās nodibināt. Piedzīvojām daudz sarūgtinājumu, jo vācieši bija iekšējās gūstekņu dzīves noteicēji un lika iznest mums grūtāko, nepatīkamāko darba slodzi. Tāpat vācieši kavēja mums tikt atsevišķā grupā. Bija pat gadījums, kur vācieši šo mūsu vēlēšanos izmantoja, lai latviešus sapulcinātu kopā un pēc tam it kā uz brīvprātības pamata nosūtītu pie mīnu lauku tīrīšanas, kur vairāki tautieši aizgāja bojā. Par tautiešu dzīvi Vācijā uzzinājām tikai pagājušā rudenī. Sarakstīties drīkstējām tikai franču, angļu un vācu valodā. Vienīgi šinīs valodās drīkstējām saņemt arī grāmatas un laikrakstus. Šis noteikums vēl arī tagad spēkā.

Visus, kam ir asinsgrupu atzīmes, uzskata par „SS" vīriem un kā ar tādiem arī apietas. Gūstekņus lielāko tiesu nodarbina smagā rūpniecībā un pie drupu novākšanas. Līdzīgos darbos nodarbina arī lielu tiesu ārzemju strādnieku, kuru dzīves apstākļi ir bēdīgi. Stipri izjūtams daudz maz piemērotu dzīvokļu trūkums, jāmitinās turpat pie rūpnīcām barakās un bij. noliktavās. Rūpnīcās nodarbinātiem ierobežota arī kustības brīvība. Dzīves dārdzība liela, uzturs neapskaužams. Labāki ir lauksaimniecībā nodarbinātiem. Bet Lionas apkārtnē lauksaimniecība atrodas uz samērā zema līmeņa, visur vērojama panīkšana un nabadzība. Visumā franču zemnieks ar ārzemju strādniekiem apietas labi, pat ar gūstekņiem ēd pie viena galda.

Latviešu gaisa izpalīgi jau ir atmetuši cerības, ka varētu notikt atvaļināšana izņēmuma kārtā. Cik vērojams, uz atvaļināšanu baltiešiem būs jāgaida pēdējiem. Tagad atvaļina tikai sevišķu mājas apstākļu un slimības gadījumos. Arī es atvaļināmo sarakstā nokļuvu tikai tāpēc, ka ārstu komisijā esmu atzīts par darba nespējīgu. Pašā pēdējā laikā visus gūstekņus uzaicina pieteikties brīvprātīgi uz vienu gadu darbos Francijā. Šo apstākli laikam izmantos arī daudzi latvieši, sevišķi tie, kuriem izredzes saistīties lauksaimniecībā. To ieteic arī sūtnis Grosvalds, kas ar mums visu laiku sarakstījās."

T. S.

JĀNIS STENDZENIEKS cejā uz Angliju

ATVADĪŠANĀS SACĪKSTĒS GĒSTACHTĀ STENDZENIEKS MET ŠĶĒPU 63,77 M

Mūsu šķēpa mešanas rekordists Jānis Stendzenieks 12. maijā devās ceļā uz Angliju. Pirms tam Gēstachtā notika viņam veltītas atvadīšanās sacīkstes vieglatlētikā. Tajās piedalījās gandrīz visi angļu joslas latviešu labākie vieglatlēti. Labākie rezultāti realizējās šķēpa mešanā: 1. Stendzenieks 63,77 m, 2. Hakelis 60,65 m, 3. Circenis 58,62 m, 4. Jašis 56,75 m. Mēģinājuma metienā Stendzenieks sasniedza 66 m tālumu. Spriežot pēc pag. gada rezultātiem, angļu sportistu vidū Stendzeniekam nebūs neviena ievērojamāka konkurenta.

100 m skrējienā ļoti cietā cejā uzvarēja Priednieks 12,1 sek., 2. Saiva 12,4 sek., 3. Gertners 12,8 sek. 400 m — 1. Niedra 55,4 sek., 2. Celms 56,2 sek., 3. Adamovičs 57,2 sek. Tāllēkšanā — 1. Kļaviņš 6,07 m, 2. Hakelis 5,89 m. Augstlēkšanā — 1. Liepnieks 1,75 m, 2. Beķeris 1,65 m. Veseri — 1. Circenis 32,08 m, 2. Vainovskis 30,83 m. Diskā — 1. Ratass 41,33 m, 2. Millers 39,16 m, 3. Vainovskis 32,40 m. Lodē — 1. Millers 13,06 m, 2. Upmalis 12,22 m, 3. Ratass 11,20 m. Sacensībās sievietēm sevišķi iepriecināja rekordista Stendzenieka 16 g. v. skolniece M. Riekstiņa, kas sacīkstēs piedalījās pirmo reizi, bet ar 30,42 m tālumu sasniedza trimdas labāko rezultātu šķēpa mešanā. Par otru jaunu talantu uzskatāma 19 g. v. ģimnaziste V. Viškere, kas grūda lodi 9,15 m un meta disku 27,90 m. Pārējās disciplīnās savstarpēji konkurēja māsas Valdmanes: 60 m — R. Valdmane 9,6 sek.; tāllēkšanā 1. R. Valdmane 4,15 m, 2. M. Valdmane 3,84 m; augstlēkšanā — 1. R. Valdmane 1,15 m, 2. Valdmane 1,11 m.

Atvadoties no rekordista Stendzenieka, viņu apsveica un veltes dāvāja vieglatlētikas vadītājs emigrācijā Daliņš, Gēstachtas „Saules" nometnes sporta vad. Raits, Lībekas latviešu sportistu vārdā Liepnieks un Lībekas YMCAs pārstāvis. Rekordists Stendzenieks mudināja sportistus nepagurt darbā, bet izvairīties no pārspīlējumiem, lai teicami veiktu arī savus ikdienas uzdevumus.

Alfr. Vinčels

Eksternas vieglatlētikas sacīkstes Vircburgā, reizē ar „Daugaviešu" sportistu sanāksmi, 31. maijā pl. 15 rīko Vircburgas latviešu YMCA. Programmā siev. 100 m, 4×100 m, lode, tāllēkšana, augstlēkšana, bet vīr. 100 m, 800 m, 4×100 m, tāllēkšana, augstlēkšana, lode, disks, šķēps. Dalībnieki piesakāmi līdz 28. maijam. Līdzi jāņem segas.

Mūsu emigrācijas meistars slēpošanā Augusts Reimanis Veidenē salaulājies ar vingrotāju Olgu Zariņu. Vasaras sezonā Reimanis cītīgi trenē Veidenes latviešu vieglatlētus.

Rīgas treneŗa R. Beķeŗa panākumi Hamburgas hipodromā turpinās. Viņa vadītais Hamburgas ātrākais rikšotājs „Hindu", kas ir vācu īpašums, 1. maijā ieguva 1. v., „Sara Lee" — 2 v., „Ansbach" — 3. v. un „Stella Polaris" — 4. vietu.

Igars Garais, mūsu jaunās paaudzes apdāvinātais šachists, tagad dzīvo amerikāņu okupācijas joslā un studē Štutgartē.

Barbara Anna Skote (Kanādā), atgriežoties dzimtenē pēc uzvarām Eiropas un pasaules meistarsacīkstēs daiļslidošanā, piedzīvoja skaistu pārsteigumu. Viņai uzdāvāja greznu sporta auto. Tagad Skote šo auto atdevusi atpakaļ dāvātājiem — Otavas pilsētas valdei, lai nezaudētu amatierisma tiesības un varētu piedalīties 1948. g. olimpiskās spēlēs St. Moricā. Starptautiskā olimpiskā komiteja, kā zināms, stingri raugās, lai sportisti par panākumiem nesaņemtu atlīdzību naudā vai materiālās vērtībās. Šoreiz „upuris" ir kanādiešu pasaules meistare.

Eiropas meistarsacīkstes boksā sākās 12. maijā Dublinas nacionālajā stadionā. Piedalās 16 valstu sportisti, arī turki.

Berlīnē pašreiz reģistrēti 72.000 aktīvi sportisti.

Sportam veltīti gadi

Ar Latvijas sporta attīstību cieši saistās Roberta Plūmes vārds. Jaunā paaudze viņu pazīst kā rosīgu sporta darbinieku, bet pirms pāris gadu desmitiem R. Plūme ar izcilām sekmēm startēja riteņbraukšanā, slēpošanā, boksā, vieglatlētikā un daudzās citās sporta nozarēs. Pēc pirmā starta Rīgā 1912. g. 27. maijā „Marsa" trekā R. Plūme jau 35 gadus nav varējis no sporta „atveseļoties" un arī 16. maijā, startējot 50. mūža gadā, Plūmem ir pārliecība, ka skaistākie brīži viņa dzīvē bijuši un arī būs tie mirkļi, kad Latvijas karogs plīvojis uzvaru mastā.

Jau 1914. g. Viskrievijas olimpiskajās spēlēs R. Plūme, startēdams „Marsa" vienībā, 4 × 1 verstes riteņbraukšanā izcīna zelta medaļu. 1915. un 1916. g. viņš ir Viskrievijas meistars sprinta riteņbraukšanā. Latvijas laikā R. Plūme pierāda savas vispusīgās spējas, iegūstot vairākkārt meistara godu riteņbraukšanā, slēpošanā, boksā, vieglatlētikā, modernajā pieccīņā utt. R. Plūme ir arī Latvijas dalībnieku vidū Parīzes un Amsterdamas olimpiskajās spēlēs.

Topošā Latvijas sporta dzīve prasa enerģiskus darbiniekus. Desmit gadu pēc kārtas R. Plūme ir Latvijas ziemas sporta savienības priekšsēdis, tikpat ilgi Basketbola savienības vadītājs, Universitātes sporta dibinātājs un 10 gadu priekšsēdis, Riteņbraukšanas savienībā ilggadīgs priekšsēža vietnieks utt. R. Plūme izstrādā plānu lielajam riteņbraukšanas sarīkojumam — Vienības braucienam un vada pirmos divus braucienus, ierosina SELL olimpiskās spēles un vairākkārt noorganizē sacensības. 1933. g. R. Plūmi ievēl par Vispasaules studentu apvienības sporta daļas vadītāju, viņš kārto studentu olimpiskās sacensības Budapeštā un St. Moricā, vada Latvijas studentu vienību visās sacensībās. No 1933. g. vienu laiku Plūme ir arī Latvijas olimpiskās komitejas priekšsēdis un Latvijas sporta organizāciju apvienības vadītājs. Sākot notāra praksi Smiltenē, kādu laiku viņa darbība sporta laukā sašaurinās. Vācu okupācijas laikā viņš atkal pūlas kārtot sporta dzīvi, bet pašreiz franču armijas uzdevumā vada visu DP sporta dzīvi Forarlbergā (Austrijā). Viņa noorganizētie divi mūsu izlases bokseŗu starti devuši labu latviešu sporta propagandu un, cerams, pavērs sportistiem plašākas sacensību iespējas nākotnē. R. Plūme cenšas panākt mūsu sportistiem iespējas piedalīties arī studentu pasaules meistarsacīkstēs šoruden Parīzē.

H. Mindenbergs.

Slepenā fronte

AR IZPLĒTNI, PISTOLI UN AMMONĀLU

KĀ SABIEDROTO „OPERĀTĪVĀS GRUPAS" GRĀVA IENAIDNIEKA AIZMUGURI

(1. turpinājums)

Ar to vācieši nebūt nerēķinājās. Pirms dažām nedēļām Italijā līdzīgā akcijā bija notverti piecpadsmit viņu biedri un visi nošauti. Vācu avīzes vēl ar to bija dižojušās. Kas viņiem ko rēķināties ar Ženevas konvenciju!

Un, klusu dodamies uz priekšu naktī, katrs pie sevis nolēma, ka dzīvs vāciešu rokās nedosies. Viņi visi bija spēcīgi vīri, īpaši labi apmācīti rīcībā ar ieročiem, spridzināšanas technikā, izlūkošanā. Viņi pazina nežēlīgās nažu divkaujas paņēmienus un zināja, kā tumsā bez trokšņa likvidēt ienaidnieka posteni. Viņi varēja būt lepni, ka bija izraudzīti „operātīvajām grupām" — tā bija izlases izlase, ko OSS īpaši saformēja speciālām akcijām ienaidnieka aizmugurē. Visi viņi prata labi grieķiski, un vairumam senči bija nākuši no šīs zemes, tā ka viņi ar to jutās īpaši saistīti.

Rodžerss pats bija pavadījis daudz gadu Kalifornijā un Arizonā, būvēdams elektrības līnijas, bet armijā sākumā bija kalpojis inženieŗu korpusā par demolēšanas ekspertu. Viņš arī bija Arizonas universitātes bēzbola vienībā, un viņa vectēva vectēvs bija bijis pionieris Teksasā. Rodžersa senču gājumā bija arī Amerikas indiāņu asiņu piejaukums. Kapteiņa Rodžersa palīgs, leitnants Darss — „Smaidīgais" bija vecs mežinieks, strādājis Mežu pārvaldē un ar gluži leģendāru redzi. Draugi teica, ka „Smailijs" varot „pa piecām jūdzēm mušu ieraudzīt".

Grupas pagaidu nometne bija tuvēja kalna mežainā nogāzē, kur arī novietoja apgādes krājumus. Tik tālu viss bija labi, bet nākošā dienā ap pusdienas laiku nāca ziņa, ka vācu patruļas pārlūko apkārtni, jo viņu radara stacijas bija ziņojušas par ienaidnieka „lidmašīnām", kas naktī pārlidojušas apgabalu. Patruļām bija uzdots meklēt ap „divi simti labi bruņotu amerikāņu". Tātad viņi bija atklāti un briesmas no šī brīža bija vēl lielākas.

Vairākas dienas grupa pavadīja pilnīgā mierā uz vietas. Vāciešu patruļu rosība nemazinājās, visā apkārtnē bija izsludināta trauksme. Visos ciemos un krustcelēs bija izlikti paziņojumi, ka aizliegta jebkāda kustība pa ceļiem grupās lielākās par divām personām. Pēc tumsas iestāšanās patruļām bija rīkojums šaut uz katru, kas atrodas ārpus dzīves vietas robežām. Augu dienu zemu virs mežiem un ceļiem laidelējās vāciešu „Štorchi", izlūkodami apkārtni. Apkārtējo ciemu iedzīvotāji bija tā iebaidīti, ka, tuvojoties krēslai, salīda mājās un arī dienā kustējās prom tikai, ja tas bija nepieciešami. Ar bailēm viņi nolūkojās pakaļ vācu patruļām.

Lai paceltu iedzīvotāju morāli, divi no Rodžersa grupas, kas labi prata grieķiski, riskēja gājienu uz tuvējo pilsētiņu — tieši pa pēdām cauri ejošai vācu patruļai. Tikko ieraugot viņus, iedzīvotāji atdzīvojās, pēkšņi, nezin' no kurienes, parādījās daži amerikāņu karodziņi. Vīriem pienesa maizi, augļus, pat reto kafiju un cukuru. Visvairāk ļaudis brīnījās par to, ka šie amerikāņu draugi prata grieķiski. Bet iedzīvotāji bija nobažījušies arī par viņu drošību un rādīja uz vāciešu uzsaukumiem.

Atbildei abi amerikāņi devās pie ziņojumu dēļa un vienā vēzienā noplēsa uzsaukumu un nometa zemē: „Lūk, ko mēs domājam par sasodītajiem vāciešiem!" Pirmajā brīdī iebaidītie grieķi bija mēmi, bet tad sākās skaļas ovācijas bezbailīgajiem „americani". Nākošajā naktī partizānu nometnē kalnos ieradās divpadsmit jaunu rekrūšu. Jaunās ziņas izplatījās ātri, un partizānu vienībās ieradās arvien jauni brīvprātīgie. Nāca pat zēni un meitenes, kas vēl bija par jaunu pat vācu darba komandām, un gribēja pieteikties kapteiņa Rodžersa „pagrīdē", lai dienā izpētītu apstākļus vācu garnizona pilsētiņās un naktī ziņas slepeni piegādātu Rodžersa vīriem kalnos.

Pagāja vēl vairākas dienas. Nemitīgās vācu patruļas vairākas reizes spieda grupu atiet vēl dziļāk mežā. Naktī ieradās partizānu vadoņi ar ziņojumiem, bet Rodžerss laiku pavadīja, klausoties radio ziņojumus. Viņš gaidīja papildinājumus — otro „operātīvo grupu". Izcelt visu gaisa desantu reizē likās pārāk riskanti, tādēļ Rodžersa grupai bija jāizpēta „gaiss". Bez tam, ja desants kristu vāciešu rokās, zuduši būtu tikai divpadsmit vīri. Pēc sazināšanās ar majoru „Meku" Rodžerss nu bija pieprasījis arī otro grupu un gaidīja to kuŗu katru dienu.

Nākošajā naktī pulksten divos radio vēstījums Rodžersam sagādāja pēkšņu satraukumu: „Ļoti žēl . . . Negaidiet papildinājumus . . . Plāni grozīti . . . Sākiet Kāpņu operāciju ar esošiem spēkiem . . ."

Tā nu bija vilšanās, ko Rodžerss vēlāk vēl ilgi atcerējās. Pirmajā brīdī viņam radās nopietnas šaubas, vai viņi spējīgi uzdevumu veikt. „Esošie spēki" bija ne vairāk ne mazāk kā tieši divpadsmit vīru, vieglais ložmetējs, dažas patšautenes, mašīnpistoles un karabīnes. Bet tad viņš iedomājās, ka vēl mazāk cilvēku bija veikuši vēl grūtākas lietas. Bez tam viņš saviem vīriem varēja paļauties pilnībā. Un viņš nolēma sākt rīkoties.

Nākošā dienā pārbaudīja vīrus un apbruņojumu. Ceļa vadoņi bija divi lokani, muskuļoti grieķu partizāņi. Ekspedīcija devās ceļā pa klinšainiem, krūmiem apaugušiem kalnu ceļiem. Pirmo reizi šai zemei, kas bija pieredzējusi seno Atēnu karotāju, romiešu leģionāru un vācu invāzoru gājienus, cauri devās amerikāņu karavīri savos haki krāsas krekļos un zaļajās armijas vējjakās ar sīko amerikāņu karodziņu pie pleca. Mežotie kalni bija klusuma pilni, atskaitot izplētņu lēcēju un mūļu apdomīgi sperto soļu troksni un vīru sarunas pusbalsī. Naktīs ekspedīcija parasti apmetās mežā pāris simts metru no ceļa, rēķinoties ar to, ka izlūki kuŗu katru brīdi varētu ziņot par tuvojošos vācu patruļu un apmetne būtu dažās minūtēs jāpārceļ tālāk. Vīri gulēja atsevišķās grupiņās pa divi, lai pārsteiguma uzbrukumā neciestu visi. Viņi zināja, ka tos medī. Tomēr ar katru dienu „Kāpņu operācija" tuvojās piepildījumam.

Pa ceļam Rodžersa vīri pirka no grieķu zemniekiem jērus, kazas un rudzu maizi. Jēra gaļu uz iesma izcepa viņu grupas pavārs, kas bija strādājis kādā grieķu restorānā Ņujorkā. Grupa devās uz priekšu cauri grieķu ciemiem, pacietīgi atbildot uz simtiem jautājumu: „Vai jūs nepazīstat Spiro Pagalagosu Bostonā? Džo Zevatesu Čikagā?" Viņi sastapās arī ar leģendāro „Andartes māti", četrdesmit piecus gadus veco Sarkanā Krusta darbinieci garā, melnā tērpā un smagos angļu armijas zābakos, kas pastāvīgi virzījās līdzi frontes joslas karotājiem, tos uzmudinādama dziesmām un vārdiem, iedzerdama kopā ar tiem un pārsiedama viņu ievainojumus un vātis. Pamazām Rodžerss un viņa ļaudis tuvojās savam mērķim, kur viņus gaidīja angļu kapteinis Džonss.

(Turpinājums sekos)

„Neaizskaŗamie"

Cilvēki pa laikam mēdz ar vieniem un tiem pašiem vārdiem apzīmēt dažādus jēdzienus. Tāpēc arī lasot par Indijas „neaizkaŗamajiem", varam maldīties. „Indijā „neaizkaŗamie" līdz šim bija viszemākās kārtas cilvēki. Tie bija neskaŗamie tāpēc, ka katrs augstākās kastas cilvēks vairījās tiem pieskarties aiz nicināšanas. Tagad viņi vairs nav neaizkaŗami. Indijas satversmes sapulce beidzot pieņēmusi Gandija priekšlikumu atcelt visus likumus par „neaizkaŗamajiem".

Gandijs sauca šos cilvēkus par Harijaniem — Dieva bērniem. Viņi bija astoņu visnabadzīgāko hindu kastu locekļi. Kastu pārvaldītās hindu pilsētās un ciemos tiem nebija atļauts dzert publisku aku ūdeni un viņu bērnus nelaida skolās. Pa ceļu ejot, viņiem bija jāsauc: „Bacho" (Piesargies!), lai kāds augstākas kastas bramins pretim nākdams netīšām nepieskartos viņiem un neaptraipītu sevi. Parasti viņi bija kurpnieki, vērpēji, slaucītāji, bārddziņi. Pat pēdējā laikā, kad daži no viņiem kļuva juristi, profesori vai valsts ierēdņi, tiem bieži nācās atzīt, ka augsto kastu bramini raugās uz viņiem kā uz „neaizkaŗamiem".

Zinātnieki domā, ka neaizkaŗamie ir seno Indijas iedzīvotāju, dravīdu pēcnācēji. Pirms apmēram 3500 gadiem tos apspieda āriešu iekarotāji. Kad no āriešu kultūras izveidojās kastu sistēma, tad seno dravīdu pēctečus no kastām izstūma un tos spieda darīt visnepatīkamākos darbus. Bramīnu priesteri stingri raudzījās uz šīs kārtības ievērošanu, lai gan „neaizkaŗamie" savā naidā nespēja neko citu, kā tikai radīt paruņu: „Ja tu ceļā satiec bramīnu un čūsku, tad nogalini bramīnu".

Pēdējos piecpadsmit gados gan arī „neaizkaŗamie" arvien vairāk pratuši iespiesties augstākos sabiedrības slāņos, pa lielākai daļai izmantojot iespēju pāriet citā ticībā — pa lielākai daļai muchamedāņu ticībā.

Gandijs, kas pats ir augstas hindu kastas piederīgais, cīnījies pret „hinduisma lielāko negodu" jau daudz gadu. Ja tagad beidzot viņš guvis sekmes, tad lielā mērā tas izskaidrojams ar apstākli, ka Indijas jaunajai rūpniecībai vajadzīgi strādnieki, un vēl vairāk varbūt ar to, ka partijas, kas izlēmušas neaizkaŗamības atcelšanu, iegūs ar to neskaitāmu miljonu „neaikaŗamo" atzinību un balsis.

Tā arī Indijā paliek spēkā vecais likums, ka cilvēks kļūst cilvēks tad, ja viņš citiem, kas jau agrāk atzīti par cilvēkiem, kļūst kaut kā vajadzīgs. Kas zina, vai arī tie, kas no cilvēkiem pārvērtušies par DP, nevarētu kļūt atkal cilvēki, ja pierādītos, ka viņi citām „kastām" var būt tiešām noderīgi?

Princese Elizabete saņem 15.000 mārciņu mēnesī

Anglijas karaliskās ģimenes Afrikas ceļojuma laikā kroņprincese Elizabete kļuva pilngadīga. Tas uz dažām dienām lika nozust no Londonas avīžu slejām pēdējā laikā bieži izteiktām kritikām par sabiedrības līdzekļu izšķiešanu un lieku greznību karaliskās ģimenes ceļojumā. Princeses pilngadības temats uz divām dienām nobīdīja malā pat ziņojumus par Maskavas konferenci un pārspriedumus par jaunajām angļu cigarešu cenām. Vienīgo disharmoniju princeses apsveicēju korī, ko papildināja Sv. Paula un Vestminsteras baznīcas zvani, radīja komūnistiskais „Daily Worker", kas, kā parasts, kritizēja karaļnamu un princesi. Nosūtīt apsveikumu princesei par savu pilngadību lika iepriekš kā *viens Lielbritanijas pilsonis*, kas vien jutās pietiekami izcils savā sociālā vai politiskā stāvoklā dēļ. Princese *saņēma arī dažādus dāvinājumus un feldmaršals Smatss* viņai nodeva Dienvidāfrikas 200.000 mārciņu ziedojumu Anglijas salu plūdos cietušajiem.

Princeses dzimumdienas runu britu imperijai pārraidīja BBC, kas drošības dēļ bija runu jau iepriekš likusi uzņemt skaņuplatēs un nogādāt Londonā gadījumam, ja tiešais pārraidījums neizdotos. Kļūstot pilngadīgai, princeses Elizabetes gadskārtējie ienākumi palielinās no 6000 uz 15.000 mārciņu. No šīs summas ap 2000 mārciņu aiziet nodokļiem, tomēr princeses ienākumi par 5000 mārciņu lielāki nekā Lielbritanijas ministru prezidentam Etlijam.

Atkal Lamanša kanāļa projekts

UP ziņo, ka kāda angļu parlamenta locekļu grupa par jaunu ierosinājusi jau pirms 40 gadiem pirmo reizi izteikto domu par zemjūras tuneļa izbūvi zem Lamanšas kanāļa starp Angliju un Eiropas kontinentu. 1930. gadā Vinstons Čerčils bija viens no dedzīgākiem projekta aizstāvjiem. Vairāki no toreizējiem projekta piekritējiem tagad ir valdības locekļi, kādēļ plānam tagad esot labas izredzes. Tuneļa izmaksu vērtējot uz 40 miljoniem mārciņu.

Viens no galvenajiem iebildumiem, kādēļ savā laikā projektu noraidīja, bijis tas, ka kaŗa gadījumā naidīgas armijas no Francijas varēšot pa tuneli ielauzties Anglijas salās. Īstenībā to būtu viegli aizkavēt, kaut vai uzspridzinot tuneli. Kāds angļu uzņēmums pirms 40 gadiem jau izdarījis prāvu urbumu pusotra kilometra zem jūras līmeņa, tā sauktās Šekspīra klints tuvumā. Līdzīgu urbumu Duvras tuvumā pasākusi arī kāda franču sabiedrība. Inženieŗu komisija, nesen pārbaudot veco urbumu pie Šekspīra klints, konstatējusi, ka šachta vēl arvien sausa.

Lietaina diena — H. Sila zīmējums

Sludinājumi

Par sievu **Valiju Pormali**, dz. Osipovu, meitu **Elvīru** un dēlu **Helmutu** no Rīgas, Matīsa ielas 80—40, Vācijā pēd. adr.: Piritz, Lager Bentz, lūdz z. **Voldemāram Pormalim:** (20b) Wattenstedt über Lebenstedt (Braunschweig) Wohnheim 2/3. 188

Paulis Zaķis no Jaunjelgavas meklē radus un paziņas: Lager Fischbach über Nürnberg. 188

Steinberga kundzi, kuŗai bibliografs J. Misiņš 1944. g. nodeva R. Dievkociņa rokrakstus izdevumam „Jaunības grāmata" — lūdzu paziņot adresi **R. Laiviņam:** (13a) Pegnitz, DP Camp. 198

Jānis Einis, Lettenlager „Valka" (13a) Moorenbrunn üb. Feucht/Bay., meklē **Jūliju Volgeruntu**, dz. 1913. g. 6. febr., bijis Babenhauzenas gūst. nom.; **Evaldu Eini**, dz. 1927. g., un **Olgu Eini**, dz. 1920. g. 184

Par **Vairu Grauzi** no Annenieku Kalngigariem lūdzu ziņot **Herbertam Siliņam:** Esslingen, Beceleare Kaserne, B. 3—29. 187

Uldis Leimanis no Rīgas un **Eduards Apogs** no Priekules Veldzēm meklē paziņas: (23) Ohrbeck b. Osnabrück, Balt. Camp 287/b. 181

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, gaŗāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann-Platz 7.